

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

LÖRDAGEN DEN 5 DECEMBER 1903

N:R 49 (884)

FRU BLANCHE DICKSON MED SIN ÄLDSTE DOTTERSON, GREFFE BONDE. A. JONASON FOTO.

TJOLÖHOLM OCH DESS HÄRSKARINNA.

DÅ EN i Kungsbackafjorden utskjutand halfö ligger det för sin naturskönhet vidt kända godset Tjolöholm.

Några viktiga historiska minnen äger stället emellertid ej, och var det först år 1867, när ryttmästaren vid Skånska dragonregementet B. A. Santeson lät uppföra det nuvarande »gamla slottet», som Tjolöholm tillvann sig en större uppmärksamhet. Då ryttmästare Santeson kort därpå afled, ärfdes godset af dennes barn, hvilka år 1892 sålde detsamma till stallmästaren James Fredrik Dickson.

I urminnes tider bar platsen namnet »Thiulfö», och enligt sägen lär den hafva tillhört konungen af Danmark. Med bestämdhet vet man dock, att Tjolöholm i början af 1600-talet ägdes af dansken Fredrik Rantzau, hvarefter det öfvergick till svenska ätterna Lewenhaupt och Wrede. Under flere generationer innehades sedermera det vidtomfattande godset af Göteborgssläkten Svalin, som år 1840 i sin ordning sålde detsamma till engelske undersåten Richard Dann, och var det vid dennes frånfälle, som Tjolöholm inköptes af ryttmästaren Santeson.

Om därför platsen ej kan sägas vara rik på kända forntida minnesmärken, tyckes dock nu, i och med att stallmästaren Dickson blef herre till Tjolöholm, dess storhetstid vara kommen, och att döma af de kolossala byggnadsverk och genomgripande förbättringar, som där under sista åren åstadkommits, tyckes godset nu gå en lysande framtid till mötes. Omedelbart efter tillträddandet af Tjolöholm lät James Fredrik Dickson därstädes upprätta ett storslaget stuteri, för hvars räkning han med mycken ifver importerade de ädlaste och dyrbaraste rasdjur. Också vann stuteriet på kort tid genom det rationella och fackmässiga sätt, hvarpå det bedrefs, mycket stort anseende, och har Dickson härigenom i högsta grad bidragit till hästafvelns höjande i hela landet. Tyvärr fick han ej länge njuta fruktarna af alla de kostnader och det arbete han med så mycken energi nedlade på skötandet af den stora egendomen, ty i sin bästa mannaålder drabbades den kraftige mannen af en svår sjukdom, som efter endast några få dagar ändade hans lif den 14:de mars 1898. Det arbetsfält och fullföljandet af de planer, som han efterlämnade till sin i djupaste sorg sänkta maka, räddade förvisso denna från att helt förkrossas under ödets hårda slag. Med fast hand och i medvetandet af de förpliktelser, som åligger en kvinna i hennes ställning, grep fru Blanche Dickson sig an med styrandet af det vidlyftiga godset, och tack vare hennes insiktsfulla ledning samt lefvande intresse för det värf hon tagit i arf efter sin make och därmed gjort till sin lifsuppgift, reser sig nu det nya slottet på Tjolöholm i all sin glans.

Ännu är inredningen ej fullt färdig, men meningen lär vara, att inflyttningen skall kunna ske i vinter, hvarpå det gamla slottet omedelbart kommer att rifvas.

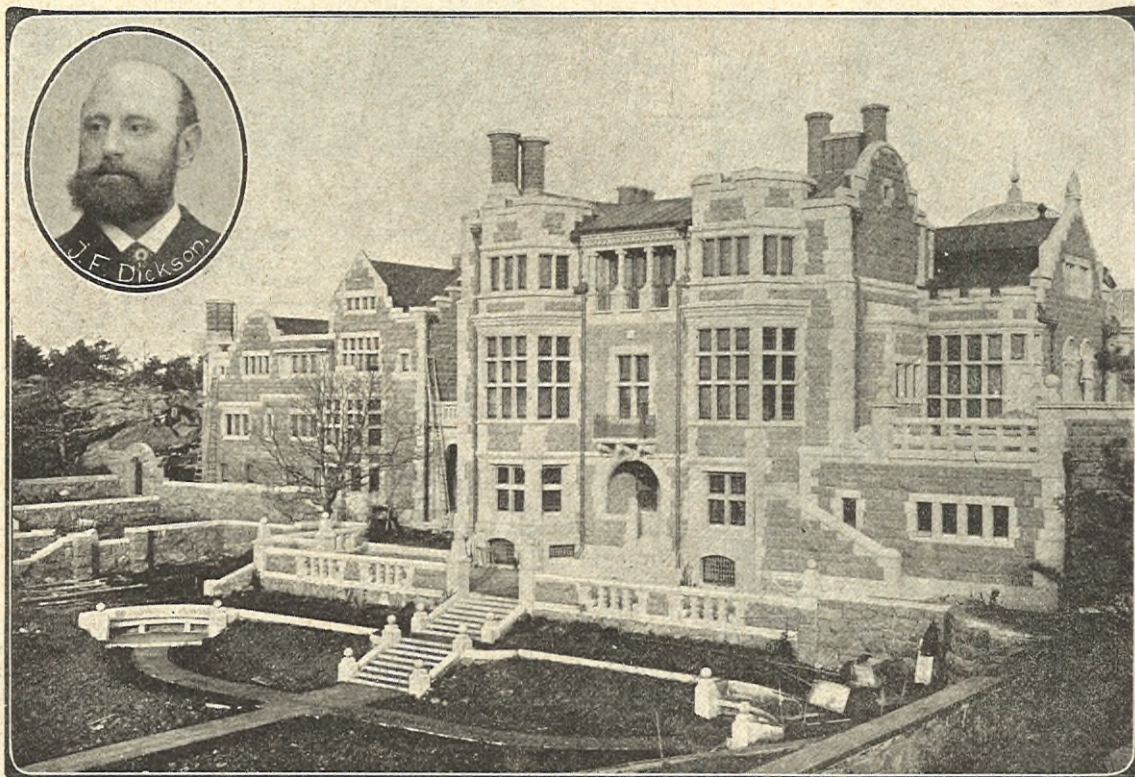
Tjolöholms nya palats, som i soliditet och prakt söker sin like i nordens, är uppfördt af granit i skotsk renässansstil. Då man ser huru dyrbart och i minsta detaljer stilenligt allt är genomfördt, kan man göra sig en föreställning om, hvilka kolossala summor detta gedigna byggnadsföretag slukat och ännu kommer att kräva.

På en brant klippställning helt nära slottet ligger det af hvit italiensk marmor byggda mausoléet, och hänförande är den utsikt, som från kapellets pellarloggia, såväl som ifrån själfva corps de logis'et, utbreder sig öfver den vida Kungsbackafjorden med dess skogbevuxna stränder.

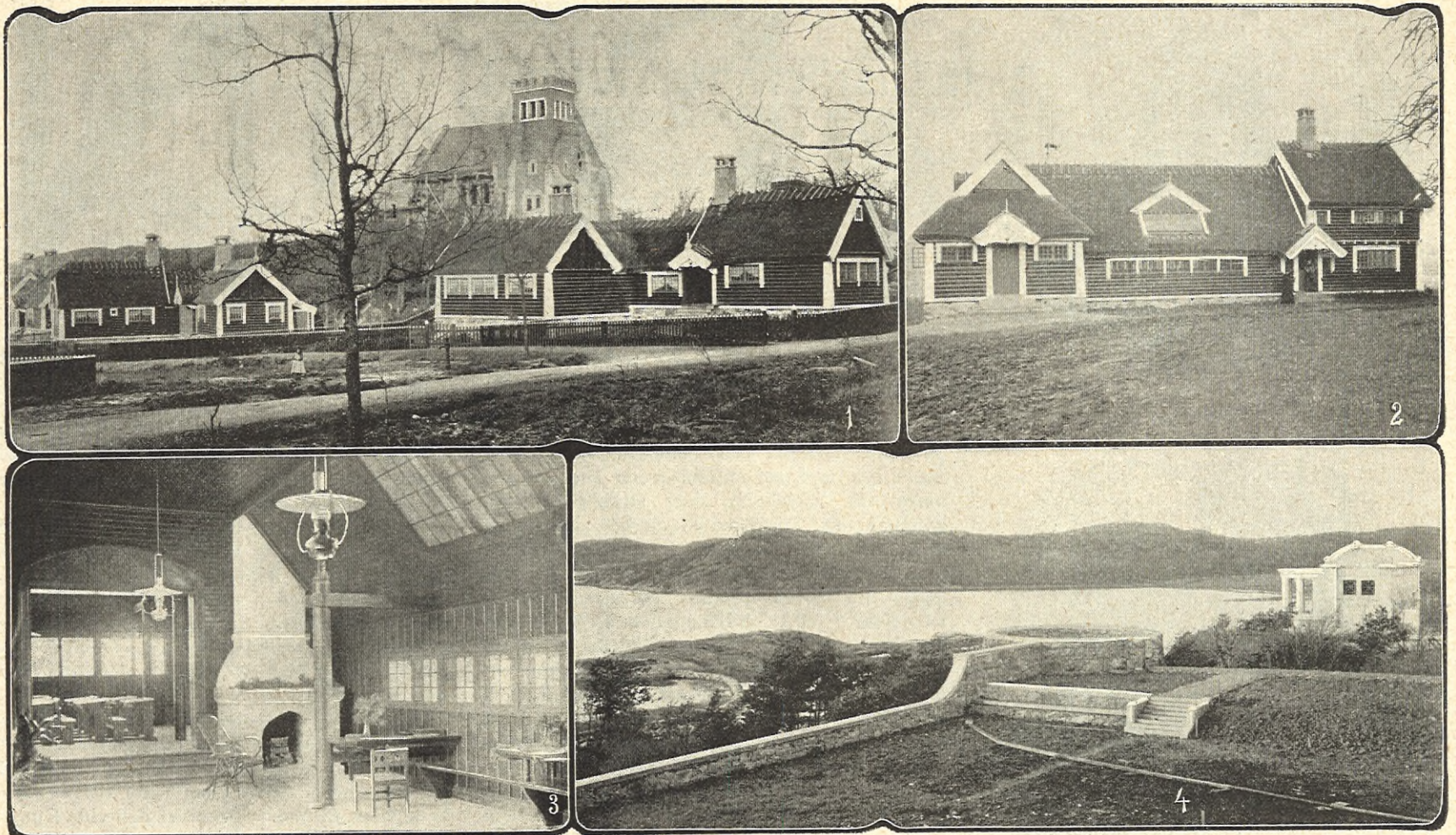
Bakom slottet mötes ögat af en leende liten by med rödmålade stugor i genomförd holländsk ryggåsstil, som fru Dickson låtit uppföra åt sina underlydande.

I det största af husen, den s. k. »storstugan», äro på nedre bottnen skol- och samlings-salarne inrymda, och beredes folket här ofta tillfälle att åhöra bildande föredrag liksom äfven att deltaga uti allehanda nyttiga föreläsningar. En trappa upp har fru Dickson låtit inreda en liten hemtreflig lägenhet för skollärarinnan, som bredvid denna syssla äfven utöfvar en sjukvårdssystems värdefulla tjänst.

På en ganska hög bergkulle vid sidan af byn håller man på med fullbordandet af kyrkan, hvilken är byggd i samma stil som slottet och af lika material. Af k. m:t har fru Dickson nu erhållit sökt tillstånd att å Tjolöholm anställa egen, statskyrkan tillhörande.

DET NYA TJOLÖHOLM. FOTO FÖR IDUN AF ANNA BACKLUND.

1. PARTI AF »BYN» VID TJOLÖHOLM MED KYRKAN I MIDTEN. 2. STORSTUGAN I »BYN». 3. INTERIÖR FRÅN STORSTUGAN. 4. UTSIKT FRÅN SLOTTET MOT MAUSOLEET OCH KUNGSBACKAFJORDEN. FOTO FÖR IDUN AF ANNA BACKLUND.

de präst, som skall af godsets ägare helt aflönas.

Arkitekten Hans Hedlund i Göteborg har utfört ritningarna till templet, men slottet såväl som ryggåstugorna äro uppförda efter ritning af arkitekten L. J. Wahlman, Stockholm. Byggnadsarbetet har varit anförtrödt åt byggmästarfirman Ankarstrand & Hallström i Uppsala, med undantag af mausoléet, som är

fattade historik öfver Tjolöholm vill jag endast foga, att stuteriet efter stallmästaren Dicksons död öfvertagits af hans måg, greve Carl Bonde, gift med fru och herr James Fredrik Dicksons enda barn och följaktligen arftagare till hela det vackra Tjolöholm.

ANNA BACKLUND.

och anhåller jag, att ni äfven godhetsfullt ville lämna mig plats för ett kort inlägg i ämnet.

Då en sak beifras, blir den, för att väcka tillbörlig uppmärksamhet, gärna framställd med en viss öfverdrift. Därför kunna vi icke, oaktadt vi måste gifva er rätt uti det anklagandet, att nervositeten hos våra skol flickor i anmärkningsvärd grad är en följd af skolarbetet, obetingadt gå in på, att densamma »grundlägges» under skolåldern.

Det säges ju, säkert icke utan skäl, att vår tids barn »födas nervösa», och hvem vet icke att ganska ofta de små barnen äro nervösa, då de intagas i skolan, och att kamratlivet och den ordnade sysselsättningen just bli botemedlet för deras nervositet.

Men denna erfarenhet förringar icke, utan ökar fastmer skolans ansvar och skyldighet att göra allt, hvad på henne ankommer, för att motverka i stället för att uppdriva nervositeten, såväl som den af E. påpekade sjukligt stegrade ambitionen, de yttersta orsakerna till dessa abnormiteter må vara hvilka som helst. Denna skyldighet blir, fruktar jag, ganska ofta förbisedd i våra skolor.

Hvilket munvatten skall man använda? Intyg: »Den bekantskap jag gjort med AZYMOL, har varit uteslutande angenäm och vill jag särskildt framhålla dess utomordentligt angenäma och uppfriskande smak samt dess förmåga att upplösa fett- och slemartade beläggningar å tänder och slemhinna; och uppfyller AZYMOL de fordringar man ställer på ett det bästa munvatten och kan sålunda med allt skäl rekommenderas.

Stockholm den 22 nov. 1899.

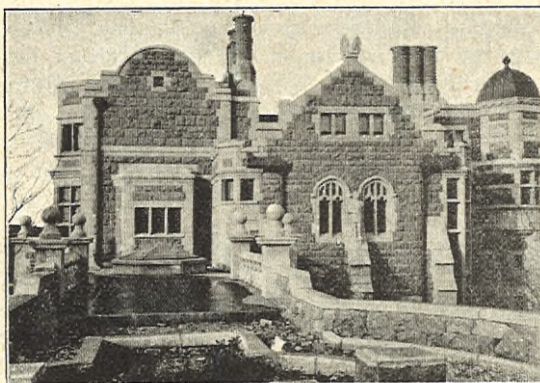
Henrik Welin,

legitimerad tandläkare.

Lärare vid Karol instit Tandläkareinstitution.

»RIDDAR ROLAND» UNDER ARBETE. A. BACKLUND FOTO.

SÖDRA GAFVELN AF TJOLÖHOLMS SLOTT MED ROLANDSTODEN SEDD FRÅN TERRASSEN. A. BACKLUND FOTO.

I FRÅGAN OM UNGDOMENS NERVOSITET

ha vi mottagit ytterligare följande inlägg af en f. d. föreståndarinna för ett af våra högre kvinnliga läroverk, som under en 30-årig verksamhet på denna ansvarsfulla post samlat en rik erfarenhet:

Herr Redaktör!

I LIKHET med I. G. N. vill jag tacka er, för att ni genom att intaga E:s artikel: »Skolgång och Nervositet» öppnat Iduns spalter för meningsutbyte i den viktiga frågan,

I allmänhet lägges, näst efter den moraliska uppfostran, hufvudvikten så ensidigt på ungdomens intellektuella utveckling, att vikten af allsidig, harmonisk kroppslig och andlig utbildning nästan förbises, till dess fysisk klenhet och slappad energi för sent bringa till uppmärksamhet på missförhållandet, dock sällan med erkännande af begånget misstag från skolans sida.

Skolan måste därför, om hon i sin mån vill söka råda bot för det onda, mer än hittills i allmänhet är fallet, taga hänsyn till barnens fysiska så väl som andliga utveckling på de olika åldersstadierna, noga afväga arbetet efter de medelmåttigt begåfvades förmåga af ansträngning och icke genom ständigt stegrade fordringar hopa ämnena och därmed också hemuppgifterna.

Det är ingen öfverdrift i det påståendet, att en *samvetsgrann* lärjunge inom de högre klasserna, med vanlig god begåfning, i flertalet af våra skolor är upptagen af skolarbetet åtta till tio timmar dagligen och således icke får tillräcklig tid öfrigt till vistelse i det fria, umgänge med de sina eller utbildning af anlag, hvilkas utbildning skolan icke åtager sig. Om hemarbetet ökas genom att extra läxor gifvas, »bredvidläsning» *fordras* eller andra ambitionsmedel användas för att egga till täflan om höga betyg, så är detta missgrepp, som skolan måste afskaffa. Att tankearbete under två tredjedelar eller mera af dagen måste vara för mycket för utvecklade ungdom, det borde vi förstå eller eljes lära oss att förstå det af starka kroppsarbetare, som demonstrera för åtta timmars arbetsdag.

Vid hvarje af staten gynnad skola är äfven en läkare anställd. Hvad vore då naturligare, än att läkaren, i stället för att blott konstatera, huruvida öfveransträngning äger rum, hade ett ord med för att bestämma, huru många timmars skolarbete dagligen finge åläggas ett medelmåttigt begåfvadt barn inom de olika åldersklasserna.

Ingen må föreställa sig, att en sådan vakansamhet på barnens kroppsliga välbefinnande kan blifva öfverdrifven. Ty trots all noggrannhet, kan dock ej förekommas, att någon gång eller under någon tid, t. ex. konfirmationstiden, till någon enskild lärjunge eller t. o. m. en hel klass en hemuppgift kan komma att gifvas, som tager alldeles för lång tid.

Ett eller annat sådant fall må då ej läggas skolan till last; men det bör naturligtvis så vidt möjligt rättas.

Att likväl äfven hemmen hafva sin andel i skulden till ungdomens nervositet, kan ej förnekas. Därpå vill jag dock ej inlåta mig. Blott det vill jag säga, att i denna viktiga fråga borde föräldrarna icke endast döma strängt, utan med allvar och förtroende vädja till skolan. Då kunde hon ej annat än med tillmötesgående finna sig i att minska de många ämnena och de svåra läxorna. Hvar till skulle det ock gagna de unga, om de kunde vinna all möjlig skolkunskap, men förlorade kroppens hälsa och sinnets spänstighet?

Den som skriver dessa rader vet dock, att det fordras mod att följa de nu uttalade åsikterna. I teorien har kanske ingen så mycket att invända mot dem, men då vi tillämpa dem, mötas vi af misstro och klander af de många, som icke kunna eller vilja tro på ett godt resultat af undervisningen utan i förening med läxplugg och blodfattigdom och tyckas glömma, att godt mod och friska krafter fordras för ett framgångsrikt arbete både i skolan och i lifvet.

V. L.

ETT MEDDELANDE TILL IDUNS LÄSEKRETS.

FÖR sexton år sedan i dessa dagar begynte Idun sin tillvaro. Början var obetydlig, men visade sig dock innehålla fröet till det ungdomsgudinnans träd, som nu sträcker sina grenar utöfver hela landet. Iduns läsekrets växte år för år och affären vidgades. Från och med år 1893 öfvergick tidningsaffären till det då nybildade Iduns Tryckeri Aktiebolag, som tillika inköpte det Gernandtska tryckeriet. Till ledare för det hela utsågs undertecknad. Såväl tryckeriaffären som tidningen har under de sedan dess förflutna elfva åren utvecklats så betydligt, att det till slut blef uppenbart, att hvardera afdelningen af den stora affären kräfde sin man. Det har därför länge varit min önskan att åstadkomma en skilsmässa mellan de båda affärgrenarna på så sätt, att jag blefve i tillfälle att uteslutande ägna mig åt den tidning jag grundat. Planen har i dagarne realiserats, i det att den af mig sedan Iduns Tryckeri Aktiebolags början innehafda aktiemajoriteten genom köp öfvergått till direktör Fr. Vult von Steijern, medan jag själf från och med den 1 nästkommande januari öfvertager tidningen Idun och med den sammanhörande publikationer. Jag blir sålunda i tillfälle att odeladt ägna mig åt mitt redaktörskap, och jag vågar hoppas, att detta med stöd af de bepröfvade medarbetare, som så länge stått vid min sida, skall bidra till ytterligare föra Idun framåt och stärka bandet mellan dess redaktion och dess vidsträckta läsekrets.

FRITHIOF HELLBERG.

EN SMÅSTADSIDYLL. AF BO BERGMAN.

SOLEN skiner och borgmästarn går öfver torget.

Den gamle herrn går långsamt och sticker hårdt med käppen, ty han är öfver åttio år och nästan blind. Men han är klarare i hufvudet än många, som bara tillryggalagt hälften af hans väg genom tillvaron, och i den tidiga höstmorgonen blir han nästan munter och finner det ännu lätt att lefva. Några snuskorn ligga spillda på hans rockslag. Då och då stannar han och lyss; han vill höra staden omkring sig, *hans stad*.

Men det är tomt på gatorna. Per Anders hos högkarn håller på att lyfta af fönsterluckorna, så går han in i boden, där flugorna vaknat och svärma kring hans fettglänsande frisy. Han skakar undan dem, men de komma igen. Hans lynne är fredligt som en limburgerost, och för att trösta sig i förföljelsen tänker han, att det är med flickorna som med flugorna: ju mer man slår åt dem, dess efterhängsnare bli de. Liknelsen förbluffar honom genom sin sanning, och han ler öfver hela ansiktet.

Hon duger nog att se på, garfwarens Lisa. Men när han var uppe sist och gratulerade henne på namnsdagen med färska vaniljstänger och ett blustyg för två kronor, hade hon den ohängda betjänten hos sig igen. Det var en olycka med den karlen, rödhårig och vindögad var han, men bara för att han kom från Stockholm... Nu var han i alla fall rest med sitt herrskap, och Lisa hade flere gånger varit nere i boden och visat sig vänlig mot Per Anders.

Han hade haft en värdig och afmått ton, när han expedierade henne. »Var så god,» hade han sagt. Och så hade han gifvit ryttmästarns husa en flaska eau-de-cologne.

Men då hade Lisa gått och kommit igen, och hon hade lutat sig fram öfver disken och hviskat något med hes röst och tindrande ögon.

Nyttiga Julklappar för Barnen!

Barnkläder.

M. BENDIX

16 Regeringsgatan
och
5 Sturegatan.

Det är detta något, som Per Anders grubblar på, medan han slåss med flugorna...

Nu öppnas boklådan midt emot; man kan få åtskilligt där, från Guds ord till cigarrer och rakdon. Bokhandlarn sätter på sig sin lärftsmössa och går ut på trappan och ser öfver till postkontoret. Men där äro luckorna för ännu.

Den första vagnen rullar in på kullersterna. Borgmästarn gör halt och rätar upp sig. Men han får ingen hälsning, det är alltså hvarken Utgårds eller Almviks, och han fortsätter sin marsch, stel och rak. Cylindern blixtrar i solen.

— På verandan till prostgården sitter en främmande herre och läser stadens tidning. Han röker och läser och ibland ser han ut öfver den lilla trädgården, som är en smula förvildad och där kvistarna ännu droppa efter nattregnet. Några kaniner kila öfver gräsmattorna, och under en krusbärsbuske hålla hönsen på med sin morgontoalet.

Verandadörrarna stå på vid gavel. Det är slammer i rummet innanför med knifvar och porslin, och nu kommer en ung dam fram i dörröppningen och ställer sig och skratrar rätt ut i luften, åt solen, himlen, träden, kaninerna, mannen i gungstolen, åt allt och ingenting.

Så böjer hon sig ner öfver honom. »Hvad läser du?»

»Jag läser om en auktion på Ålby, som tar sin början precis klockan tolf, fredagen den 3 september. Sex par oxar, en tjur, ostfriesare, tjugor kor, svin, får, kalkoner, gäss, betrodde köpare erhålla tre månaders kredit, andra betala vid anfordran...»

»Hvad tänker du på då?»

»På dig,» svarar han, ty han vet att det är det svaret som hon önskar, och dessutom är det sant.

Men han tänker på mycket annat också. Han tänker på att det inte är en dagsresa från Stockholm, och ändå är det som om han rest ur en tillvaro in i en annan. Det går människor här som där, och de tala samma språk som han, fläsk och potatis heter fläsk och potatis för dem som för honom, och de skratta och gråta och ha bekymmer, alldeles som han. Men det, som tänder deras ögon, tänder icke hans, och det, som för honom är kraft till lif, är för dem sjukdom och död eller i bästa fall tomma ord utan mening och klang. Och han säger till sig själf som miljoner sagt förut: människorna äro mycket olika. Hvem har rätt? Hvad är sanning? Man blir kines i en småstad, säger han. Man kan gå och bli det i en storstad också, kanske ändå lättare, svarar någon inom honom. Vi trampa alla rundt i våra cirklar, och steget öfver periferien är inte lätt att ta.

Han slungar frågan; den har inte mjuknat sedan Pilati dar. Vi få börja i andra ändan, resonnerar han vidare med sig själf. Världen är gammal, och kallare och kallare blir det kring hvar människa. Kulturen, som binder ihop länder och folk, gör blott hvar enskild själs isolering större. Hvarför skall man då

**Lanolin-
Sana-Tvål.**
garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

bråka med olika åsikter och sådant skräp? Det gäller att ta reda på det väsentliga, det gemensamma, något gemensamt ha vi väl kvar. Låt oss kasta livréerna, de göra oss bara till betjänter åt en eller annan idé, som vi inte veta om den är solvent eller inte, låt oss vara fria...

Så tänker och talar mannen i gungstolen för sig själf, och efter frukosten tar han den unga damen under armen och de promenera ut i staden, mellan reflexionsspeglar och jalousier, som makas åt sidan. Allting är så rent och vackert, och trottoarerna blänka som ny-skurade golf. De små husen ha smala gångar mellan sig, trappan är på gårdssidan och gården är planterad med buskar och rabatter. Det finns en berså eller ett soltält eller åtminstone ett bord med sysaker, tidningar, en sjöskumpipa och en docka. En gammal hund ligger och solar sig midt på gatan. Han försöker en morgning och en viftning med svansen, men finner bägge lika lönlösa och återgår till sitt pensionerade otium.

Stadens bägge adliga fröknar komma på motsatt trottoar. Det är två systrar, hur gamla är omöjligt att afgöra, kanske femtio, kanske sjuttio; de ha fågelnäsor, kanonlockar och gredelina hattband. Ögonlocken glida som kupiga ridåer öfver en död, hinnbeslöjad blick. Men de småle mot den unga damen och fatta hennes varma händer mellan sina kalla och knotiga fingrar.

Mannen och kvinnan fortsätta sin väg i solskenet. De gå neråt hamnen och ut på piren för att hon skall få reta vågorna med sitt parasoll, och vågorna komma stora och klargröna och de tugga fradga och springa upp mot stenfoten och krossas och falla tillbaka. Stänket yr som splittrad glas i luften. Och kvinnan skrattar ett litet skratt, som är hälften skrämsel, hälften hån och som blottar framtänderna.

De vända tillbaka, gå uppför slutningen till badanläggningarna och förbi societetshuset. Det är tomt; säsongen är slut. Det är dött och låst och tillbommat, och på musikestraden luta notställarna sina hufvuden tillsammans i en bedröfvad konselj. Tennisplanen är sönderregnad, och den lilla snurrande vattenkonstarmen, som slungat hela fång af pärlor ut mellan prat och skratt, orkar knappt gå rundt längre och kastar en droppe då och då, som en allmosa, åt de kvarvarande.

Det är inte många som stannat. Ödsligheten trycker de två närmare hvarann, men de säga ingenting, fortsätta bara i de tomma gångarna, öfver små leksaksbroar, där höstbäckarna bullra i sina diken, genom snår och alléer och ända ut, där allting öppnar sig och hafvet slår emot dem. De stanna och se. En man sitter ensam på en bänk, hvad tänker han på? På en historia, som rest med gårdagståget, på förfallna växlar, på sin magkatarr?

Solen går bort, som på en regissörsvink, och sjön blir till bly, med forforescerande

vågkammor. Den unga kvinnan rycker till i en frysning, och när hon ser upp i sin följeslagares ansikte, är hennes eget pappershvitt och pupillerna som kol. Han vet inte hvad som passerat genom hennes hjärna och förmodligen vet hon det lika litet själf, men han för bort henne till en liten sommarpaviljong, som ännu är öppen och där man får vin och bakelser. Hon är den gamla gåtan, kvinnan. En själsskakning, en svallvåg i hennes instinktlik kan räcka lifvet ut och den kan stillas med fem minuters förströelse.

Och de äta »skarpkyttar» och dricka det billiga vinet, som smakar godt, och när kalaset är slut är solen framme igen...

— — Men det blir middag och skymning och kväll och borgmästarn har kommit på visit och sitter på verandan i sin röda filt, med en cigarr och ett glas punsch. Höstfukten stiger från trädgården, men luften är ljum och icke ett blad rörs. Bakom kyrktornet sticker månen fram.

Och gamle borgmästarn berättar om den tiden, när han var en ung man i verken, om fyrtio- och femtioletalets Stockholm. Han talar om de små festerna på de la Croix. Och han minns torsdagseftermiddagarna hos August Blanche, på Malmgården, där den tidens celebriteter i litterärt och politiskt fribyteri stötte ihop och där han träffade Crusenstolpe och Orvar Odd, skalden — kåsören — gourmet'n, och många andra.

Evgit i hörnet af fädernehärden
sömnigt vid gammalmanssagor att nicka
dömdes du ej, medan ung är din blod

deklamerar han, klart och distinkt.

»Jag har förresten sett Oehlschläger, och Thorvaldsen har jag till och med tagit i hand. Det var på en studentuppvaktning från Lund.»

Han spärrar upp ögonen, men det kommer ingen blick. Den har stannat invärtes, i visioner.

»Och Tegnér,» fortsätter han.

»Tegnér,» upprepar den främmande herrn, som icke är främmande längre. Askan från hans cigarr faller rakt i punschglaset och det fräser till, men han märker det inte.

»Jag träffade honom i Uddevalla, han låg där och badade. Det var ju under hans sista år, han var mycket sjuk och mycket ensam, gick mest för sig själf, men vänlig och rättfram var han att tala med. När han fick se ett vackert fruntimmer, sken han alltid upp. Men flickorna voro rädda för honom, och han var allt svår i munnen ibland. Han blef lätt uppspelt och då var han oändligt behaglig och vacker att se på, men nästa stund kom det onda öfver honom. Musik tyckte han om; men Frithiofs saga tålde han inte höra sjungas. Han bad alltid om »Hulda Rosa, fjärlin frågor» i stället, och då grät han och sade ingenting mer se'n på kvällen...»

Det blir tyst på verandan. Månen har åkt upp ett stycke, och när gamle borgmästarn lutar sig bakåt och blåser ut röken, lyser hans ansikte hvitt. Mannen midtemot, han som tappat askan i glaset, sitter framåtböjd med ansiktet mörkt af skugga, i hvilken cigarrtoppens röda prick glimmar till. Han tänker på den döde olympiern, som brann ner i sin egen eld, tills mörkret slog ihop öfver honom och hämnades, som det alltid hämnas på ljusbärarna. Människan var större än skalden hos honom, och brefven till Brinkman äro vår litteraturs största tragedi.

Nu bryter borgmästarn upp, och vid sin nya väns arm går han snedt öfver gatan och är hemma. Verandan står tom; det sitter bara en ung dam kvar.

»Är det du?» säger hon, när stegen komma tillbaka. Mannen stannar på trappan.

»Se, barn, är det inte underbart...»

Det är måndis. Den hvita natten sköljer öfver jorden som en sjö af silfver, och månen är solen sedd från hafsbotten. Träden påminna om jättepolyper; alla ljud träffa örat dofva som de passerat en vattenmassa. Ingenting är likt sig, och lyckan är icke dagens, det är ångest i den och den klämmer ihop bröstskorgen.

»Jag drömde så märkvärdigt i natt...»

»Det betyder lycka,» skrattar han.

Hon gör en grimas.

»Hvarför är du aldrig skrockfull?» kommer det plötsligt.

»Säg mig hellre hvarför du är det.»

»Annars har man ju ingenting att vara rädd för...»

De gå långsamt in, och han låser verandadörren efter sig. Han fortsätter uppför den stönande trätrappan, öfver vinden, där det spökar bland gamla koffertar och uttjänta klädesplagg, och in på sitt vindsrum. Men det är omöjligt att rulla ner gardinen och lägga sig. Han sätter sig i öppna fönstret och ser ut. Månen har hvitnat och kommit ändå högre; skuggan från trädgårdens spjalstaket faller som en kolritning på trottoaren.

Det är steg, som närma sig, och två röster. En man och en kvinna gå förbi rakt under fönstret; han har armen om hennes lif, och hon lutar hufvudet tillbaka mot hans axel — en liten Steinlen, tänker han i fönstret. Deras röster låta heta och vacklande.

»Och du älskar inte Gustafsson, svär att du aldrig älskat Gustafsson...»

»Ja, ja.»

Det är kanske Per Anders hos högarn, tänker mannen i fönstret. Ingen blir lottlös. Det gör detsamma om man är operatenor eller står i en charkuteribod, bara man är ung och månen lyser och hon inte älskar Gustafsson. Och det gör hon inte, hon talar sanning. Alla andra kvinnor kunna ljuga, men inte hon. En lögn vore för tung för detta landskap af dröm och bäfvan, det skulle falla sönder för den och månen skulle mista sitt sken. Men den är lika klar ännu.

Tornuret slår elfva; nu är det slut på teatern i Stockholm, säger mannen till sig själf. Man sitter redan vid smörgåsbordet och äter färserade oliver och häller ett glas akvavit på den sista hjärtskakningen, och så blir det kaffe och punsch och Händels Largo. Och kroglyrik och krogfilosofi. Man är renskrapad, man kan hvarandra från källan till takstocken och därför måste man säga något som man inte menar, så att vännerna skola få svara något som de inte mena. Denna blindbock fortsätter tills bägge parterna kört hufvudet i väggen, och då är man mogen och kan gå hem.

Natten vibrerar därute. Luften är icke längre luft, det är drömmarnas andedrätt.

Mannen i fönstret sitter och ser ut ännu, med en lång blick, som sveper synvidden rundt. Han ville magasinera allt detta, stoppa in det i ett hjärnfack och låsa till om det för att ha det till hands sedan, när han behöfver det, under långa grådagor med regn och slit och med bekymren dansande som svarta fjärlar för ögonen. Men han känner bara en tomhet, som är vanmakt. Han vet att ett skarpt sinnesintryck kan få sin bästa tolkning genom att låna medlen från ett annat sinne, och detta landskap skulle bara kunna målas med musik.

En Ariels fiolton, hög och ren.

Så får han äntligen ner gardinen och går till sängs. Och han somnar och sover som man bara sover i en gammal prostgård, där man inte behöfver vara rädd för andra klockor än domedagsklockan och knappast ens för den.

ELLI HALLONBLAD.

ALEXANDER HALLONBLAD.

UNDER RYSSLANDS GISSEL.

DEN BARBARISKA styrelse, under hvilken Finland för närvarande lider en tyst, men därför ej mindre djup smärta, har tagit sig ett nytt våldsamt uttryck i borgmästaren Hallonblads i Viborg deportation. Efter att ha hållits fängslad i Petersburg, har hr H. nu, under eskort af två gendarmer samt med afrakadt hår, förts till Viatka, en liten stad i östra Ryssland på slutningen af Ural, en af de hårdaste förvisningsorterna inom tsarriket. Den deporterades hela egendom är konfiskerad och allt hvad han har att lefva af är 14 rubel i månaden.

Fru Elli Hallonblad, den förvisades unga sympatiska hustru, som med stort hjältemod och sinnesbehärskning synes bära det bittra slag, som drabbat deras lif, har följt sin make till den fjärran förvisningsorten för att dela hans tunga öde.

En finsk väninna till de båda makarna, hvilas hem i det fagra Karelen nu är sköfladt af österns piskande isstorm, har här nedan lämnat en liten stämningsskildring från sitt umgänge med de båda makarna år 1893, alltså för tio år sedan, då lifvet log som ljusast mot deras unga lycka. Som en motsättning till den dystrehet, hvari deras lif nu med ens blifvit höljdt, har den förvisso sitt intresse och meddelas därför, tillika med makarnas porträtt och en bild från deras hembygd.

*

I dag taga vi middag med oss och ro ut till Kaarnesaari, »ty af allt du fått se under din vistelse här i Sor-davala, är utsikten därifrån den härligaste. Har du lust, säg?»

Det var vännen härads-höfdingen, som vid frukostbordet kom fram med detta förslag.

Alla voro, förstas, med om ett så angenämt förslag. Den glada sympatiska fru Elli tog genast itu med inpackningen af provianten och snart sutto fyra nöjda och lyckliga människor i en båt, som tack vare drängen Mikkos starka armar sköt god fart mot målet för färden, det under-sköna Kaarnesaari.

Efter en något besvärlig vandring upp för den branta stranden, under hvilken man ofta måste använda både armar och ben för att komma fram, nådde vi den högsta platån.

Den syn, som här tedde sig för våra blickar, kan ej skildras med ord, åtminstone saknar jag förmåga därtill. — Långt under våra fötter låg nejden i sin blomstrande högsommarskrud, badad af gyllene solljus. Den skimrande lätta luften var mättad af värme och balsamiska dofter. Och så Ladoga, det blå glittrande Ladoga, lugnt och fridfullt, som en präktig infattning till den underbara taflan.

»Du har rest och sett mycket, men handen på hjärtat bara: medgif, att till vårt härliga Karelen skall du hafva svårt att finna ett mot-stycke.» — Med dessa ord uttryckte vännen härads-höfdingen min egen tanke i detta ögonblick. — Finland är ändå Finland och Karelen dess kostbaraste pärla, detta voro vi alla ense om.

Under skämt och glam intogs den lantliga middagen och värden var den gladaste af alla. År 1893 hade också för honom varit ett lyckoår, ty på våren hade hans käraste dröm gått i uppfyllelse, då honom förunnades att som maka hemföra sin unga kusin och nu ställdes hans val till borgmästare i säker utsikt. Vi kommo alla fyra öfverens om, att han var en lyckans gullgosse, hurrade och höllo tal för honom.

Då kvällen skymde, rodde vi hem öfver de spegelblanka vattnen, väl tillfreds med vår dag, kastande en vemodig afskedsblick på det härliga Kaarnesaari.

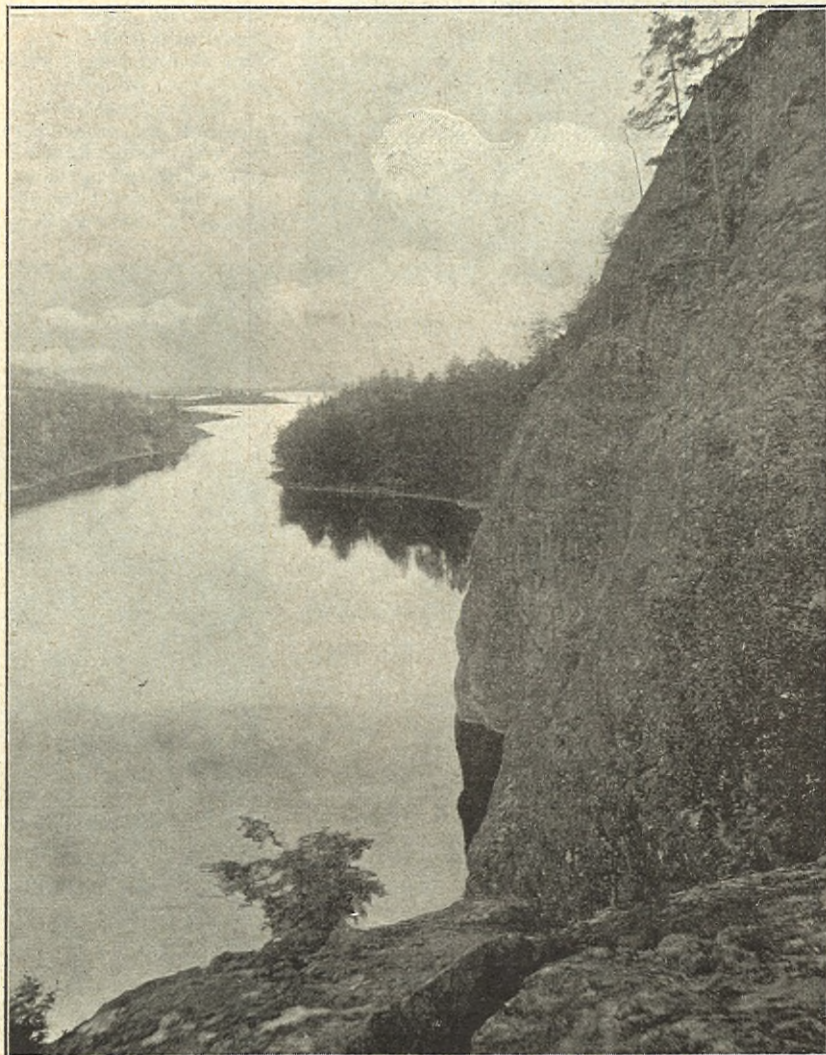
Tio år ha förflutit sen dess, — år af lycka, år af sorg. Lika yppig är grönskan om sommaren vid Ladogas strand, lika solglittrande dess böljor, lika majestätiska resa sig Kaarnesaaris klippor, men inga glada skratt höras, inga lyckliga människor slå nu mera läger där uppe.

Furorna lyssna, lita sina kronor öfver branten och hviska undrande till hvarandra: »Hvarför kommer han ej, vår vän, som älskade oss?»

Då kom en häftig vindpust från öster och förde svaret med sig: »Han älskade er för högt, därför ryckte jag honom med mig och slungade honom ut i en främmande, aflägsen trakt, där allt lif tvinar och försmäktar, ty så är min sed.»

Furorna skäljde af smärta, blommorna hviskade till hvarandra: »Vi klädde oss i fager skrud för att glädja våra vänner, — hvad göres oss nu behof af färger och doft?»

Höststormarna skaka nu som förr Kaarnesaaris åldriga furor, men ingen hoppfull stämning hvskar mera där borta i skogen: »Det blir väl vår en gång!»

UTSIKT FRÅN KAARNEAARI.

WILH. BECKER,

Kungl. Hofleverantör.

5 Malmorgsg., Stockholm.
Ur Kemikalieafdelningen:

Ammoniak	pr kg. kr. 0.50	Fläckvatten	pr kg. kr. 0.25
Bikarbonat	» » 0.50	Formalin	» » 2.50
Blyvatten	» » 0.20	Glycerin	» » 1.75
Borax, pulv.	» » 0.60	Häfta, amerik. pr met. »	» » 2.—
Borlanolin	» » 6.—	Insektspulver pr kg. »	» » 4.—
Börsyra, i krist. »	» » 0.80	Jodkalium	pr kg. » 2.80
Börsyra, pulv. »	» » 1.—	Jästpulver	pr kg. » 3.50
Börsyrelösning »	» » 0.25	Kvörsyrdt kali »	» » 1.25
Börsyrevaselin »	» » 3.50	Kamfer	» » 5.50
Bromkalium	» » 5.25	Kamferliniment »	» » 3.75
Bromnatrium	» » 7.—	Kamferolja	» » 4.—
Cinisol	pr rör » 0.90	Karlsnadersalt »	» » 2.75
Cedro-olja	pr hg. » 1.60	Kollodium	» » 5.—

Priskurant, franco, på begäran.

SKÅNSK KONST.

EN NOVEMBERKVÄLL i Lund förledet år satt den, som skrifver detta, tillsammans med några skånska målare och dryftade konstfrågor. Vi talade om konst i allmänhet och skånsk konst i synnerhet. Det ena ordet gaf det andra, och under samspråkets gång kom tanken på en sammanslutning mellan skånska konstnärer till uttryck. En vecka senare möttes vi åter och öfverenskommo då att stifta en förening, som erhöi namnet »Skånska konstnärslaget». Vi utfärdade inbjudningar, och snart slöto de sig till, den ena efter den andra af våra skånska konstnärer, så att laget i dag räknar öfver ett trettio-tal medlemmar. På inbjudan af Malmö museum har Skånska konstnärslaget nu anordnat sin första utställning, nyligen öppnad för allmänheten. Liksom Konstnärslaget är vår första sammanslutning mellan konstnärer från en och samma landsända, så är den utställning, hvarem-d det gjorts en lycklig start, mig veterligen Sveriges första provin-utställning. En sådan, omväxlande och mångsidig som denna, med representanter för olika konstrikningar och skilda konstarter — målning, skulptur, arkitektur, konstindustri — kan sannolikt för närvarande inom vårt land åstadkommas endast i Skåne.

Landet med de bördiga slätterna och den vida horisonten, hvilket under de senare decennierna alstrat flere betydande diktare, tyckes vara en god jordmån äfven för konsten. I den svenska konst-historien spela konstnärerna från Skåne som bekant en ej oviktig roll. Jag behöfver allenast nämna namnen, Roslin, Wickenberg, Palm, Stäck, Zoll, Eskilson, Blommér, Boklund, Perséus, för att därom lämna en föreställning. Men alla dessa visade i sin konst knappast något skånst drag och hämtade aldrig eller åtminstone ytterst sällan sina motiv från födelsebygden, om än naturstämningen hos Blommér var afgjordt sydsvensk. Först med Rydberg, Kallenberg och Jakob Kulle inleddes en verkligt lokal skånsk konst. Särskildt under de senare åren ha framstått flere unga talanger, vid hvilka man, på grund af hvad de redan skapat, är berättigad att knyta vackra förhoppningar för framtiden. En egendomlig konstnär med medeltidsllynne, om hvilken jag dock ej skall orda i detta sammanhang, äger Skåne i ciselören och skulptören Sven Bengtsson. På den utställning, hvarom här några rader skola skrivas, finna vi visserligen ej heller några arbeten af Nils Forsberg, Axel Kulle, P. A. Persson bland målarna, Axel Ebbe och Albert von Stockenström bland bildhuggarna. Och Kallenberg, Jakob Kulle, Trägårdh ha ju redan vandrat all världens väg, likaså den unge, för tidigt borttryckte August Johnson. Men de öfriga ha mött nästan mangrant till ett antal af 29 med 119 nummer.

Till Skånska konstnärslagets förste ordförande utsågs helt naturligt Gustaf Rydberg, men anseende att de yngre krafterna bättre förmådde sköta föreningens angelägenheter, afsade han sig uppdraget, som därpå öfverlämnades åt Justus Lundegård, en bland stiftarne. Rydberg har en betydelse inom svensk landskapskonst, visserligen en annan än hans kamrat från ungdomsåren Alfred Wahlberg, men förtjänt af att ej minve starkt framhävas, nämligen hans egenskap af år första lokale målare. Jag påminner mig sedan åtskilliga år, hur man beklagade, att Rydberg öfvergifvit Stockholm för Skåne — där uppe, menade man, kunde han med sin begåfning blifvit något. I gamla konstrecensioner förebrår man honom, hvad som enligt mitt förmenande utgör hans styrka: hans begränsning, den inskränkta motivkretsen, och känt är, att vår konstnärskung Karl XV tog Rydberg med till Norge för att han skulle få tillfälle måla »de stora motiven». Men ingenting halp; han blef lyckligtvis sin hembygd trogen.

JÖNS MÅRTENSSON: »SKÅNE». DEKORATIV OLJEMÅLNING.

Wahlberg reste ut, bosatte sig i Paris och nådde stor berömmelse, kom en och annan gång hem för att måla Sverige; men icke var detta svensk natur!

Hösten 1900 sammanträdde jag i Arild med de båda nämnda konstnärerna, som anlände dit från Falsterbo, där de samtidigt målat ett och samma motiv. Det var af stort intresse och mycket upplysande att jämföra dessa deras studier: Wahlberg afgjordt fransk, Rydberg svensk, ja — hvar för inte? — skånsk. Färgen är beroende af lokala egendomligheter och därutaf härledd vana, och den på skilda orter olika ljus- och färgverkan, som icke är densamma i London som vid Spree, i Skåne som vid Mälaren, vänjer ögat annorlunda på ett ställe än på ett annat. Icke får konstnären, i synnerhet landskapsmålaren, vara en turist, som färdas från bygd till bygd, afbildande hvad han finner intressant och karaktäristiskt hos de trakter han besöker. Så skapas inga konstverk. Den ömtåliga planta, som konsten är, fordrar en särskild jordmån för att kunna trivas och slå ut i rik blom. Konstnären, han må vara aldrig så stor, bör därför helst hämta motiven till sina arbeten från den mark, han vuxit upp ur eller är mest intim med; då blir säkerligen resultatet bäst. Jag vill tro, att våra konstnärer behjärtat detta, när de bildade sin egen förening — Skånska konstnärslaget —, som ger plats för olika konstriktningar, gamla och unga, med ändamål att verka en sammanslutning mellan skånska konstnärer för befordrandet af gemensamma intressen, men äfven för att kraftigare kunna främja konstintresset i Skåne samt uppvisa skönheten hos dess natur och därför väcka kärlek.

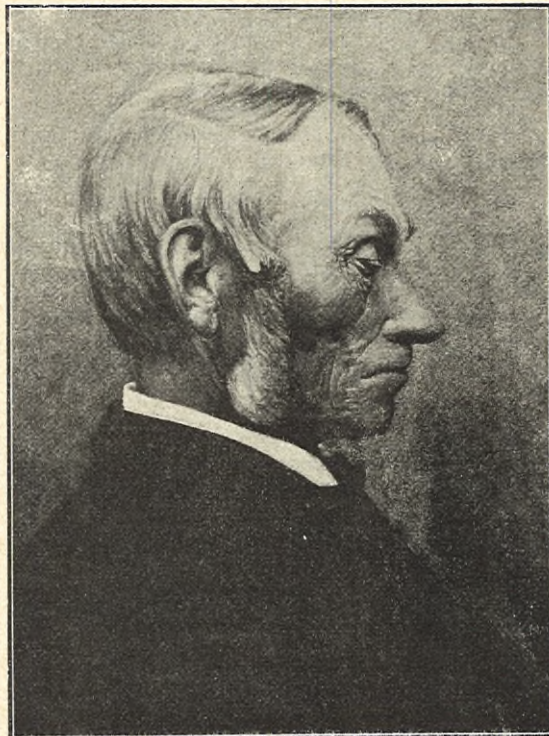

GISELA HENCKEL TRAPP: S:T DUNSTAN. OLJEMÅLNING.

Denna sommar presenterade Idun i samband med Helsing-

borgsutställningen för sina läsare några skånska målare i ord och bild. Vi återfinna på Konstnärslagets utställning Rydberg med tre för honom karaktäristiska landskapsbilder; Lundegård med ett tiotal nya dukar, målade med kraft och bravur; Herman Osterlund med bl. a. ett par fängslande bokskogsinteriorer; Ernst Norlind med tvänne stora slätulandskap af en egen, mystisk stämning, i hvilka han når högre än förut; Fritz Kärfve, den yngste bland de unga, med en stor marin och ett par småskisser, som röja utveckling; och slutligen visar sig Anders Trulson vara icke endast en framstående och löftesrik porträttmålare, genom ett stort nytt porträtt, utan, såsom af flere arbeten framgår, äfven en utmärkt landskapsmålare. Hans »Aftonsol» med det lilla hvita huset och de kala träden, speglade sig i ån, som sakta flyter förbi i den svala, tysta vårkvällen, är ett stycke verklighet, präglad af fast och säker realism.

En annan landskapsmålare, som erhållit sin hufvudsakliga utbildning i Danmark, med särskild begåfning för dekorativ konst, är Albert Larsson, som med smak ledt upphängningen af utställningens konstverk. »Skymningsstund» — en bild från Kullen med en betande ko på ången och i fonden vid brautens rand träden, öfver hvilka konturer Skelderviken skymtar, — har en intensiv och innerlig stämning. Också »Vinterdag på slätten» samt ett par små skisser uppenbara konstnärens trägna och kärleksfulla studium af skånsk natur. Jämte ett självporträtt och några konst-

A. PERSSON: MIN FADER. AKVARELL.

industriella saker, hvaribland ett anmärkningsvärdt hörnskap och ett fantasifullt väfnadsmönster med ämne ur Finnsagan, exponerar Jöns Mårtensson en större dekorativ oljemålning, som han kallar »Skåne». Konstnären har velat gifva landskapets karaktär, en sammanträngd bild af skånsk natur, som han komponerat efter studier från skilda ställen; vi se den typiska herrgården, den lilla hvita bondstugan, kyrkan, en väderkvarn. Synnerligen tilltalande är den stiliserade förgrunden med framför rågfältet röda klöfverblommor, prästkragar och blåklint.

Till utställningens bästa krafter hör Gisela Henckel-Trapp. Den unga målarrinnan är utan tvifvel en af våra förnämsta tecknare för barnsagor, hvilket hennes här exponerade samling akvareller till »Rida ranka», som inom kort utkommer hos Alb. Bonnier, betygar. Men hon är mera än så. Hon målar små intima landskapsbilder med djur eller mossbelupna stugor och öfverraskar med en poesifylld figurmålning »St. Dunstan», hvilken bäst och kortast kan karaktäriseras som »prärafaelitisk». Det är den bekanta sägnen om den helige Dunstan. Han sitter i sin klostercell, prantande en helig bok, då plötsligt harpan på väggen börjar ljuda och från dess träverk skära rosor springa fram. En ängel i grön klädnad, vackert brytande sig mot Dunstans fotsida röda dräkt, spelar ackorder till hymnen »Gaudete animi», och Dunstans panna strålar i symboliskt ljus. De starka, klara färgerna, de känsligt tecknade draperierna, de sjäfulla ansiktsuttrycken,

AND. TRULSON: AFTONSOL, VÅRBILD. OLJEMÅLNING.

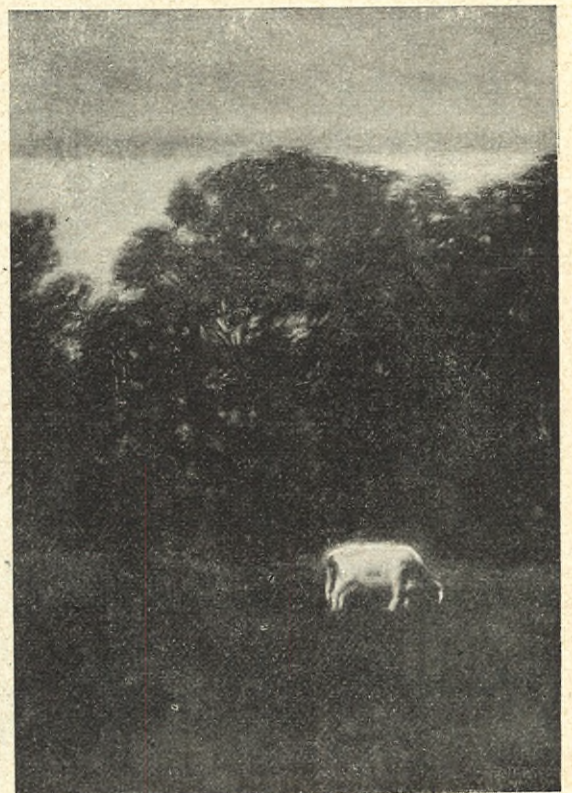
det väl återgifna lyssnandet tror jag måste göra denna dekorativa bild fängslande äfven i deras ögon, som icke älska konststarten.

Anders Persson har gjort sig känd här nere genom ofta fina och känsliga kopior efter äldre mästare; äfven har han afbildat vägg- och takmålningar i skånska medeltidskyrkor. Från en längre utländsk studieresa, hvarunder han förnämligast uppehållit sig i Italien, har han bl. a. äfven hemfört landskapsstycken. På denna utställning har han slagit igenom som originalkonstnär förmedels ett akvarellporträtt af sin far, ett ättskänkt rynkigt gubbansikte, tillhörande utställningens pärlor. Det visar, hvad man kan lära af gammal god konst, och dock är denna bild fullt själfständig, troget studerad och med mycken kärleksfullhet utförd.

Flere andra namn äro att nämna, men ett begränsadt utrymme tvingar mig till korthet. Framför allt bland figurmålarna Fredrik Krebs, känd och värderad genom sitt gedigna hufvudverk »Hon bor icke här», hvars solida egenskaper göra tafans införlifvande med någon offentlig konst-

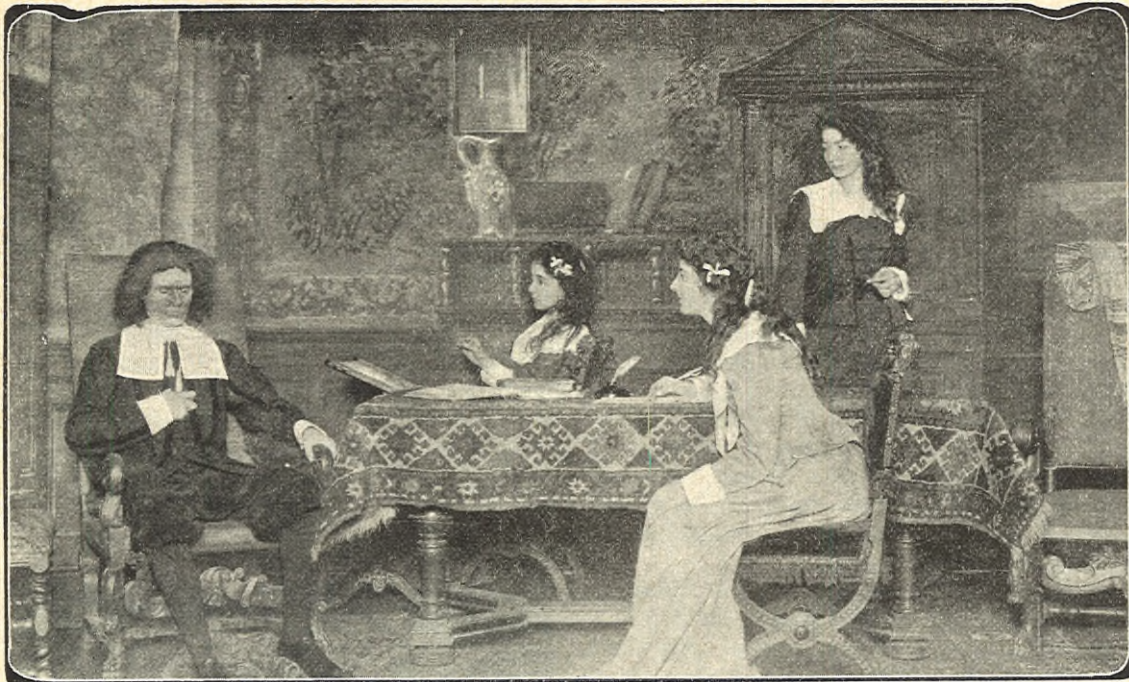

EDV. BRAMBECK: »KRISTUS CONSOLATOR».

ALB. LARSSON: SKYMNINGSSTUND. OLJEMÅLNING.

UR DAGSKRÖNIKAN.

MILTON OCH HANS DÖTTAR. TABLÅ PÅ »KRONPRINSESSANS JULMARKNAD».

samling önskvärdt. Porträtt utställa äfven Karl Aspelin, Bruno Hoppe, Emilia Lönblad och Ola Larsson. Anders Montan visar en liten färgfrisk och flott målad interiör. Bland de något äldre landskapsmålarne äro Per Gummeson och Vilhelm Dahlbom godt representerade. Två unga damer, Endis Bergström och Agnes Wieslander, uppträda likaledes med landskapsbilder. Sven Walberg är uteslutande hästmålare.

Skulpturafdelningen innehåller utom en intressant samling byster och reliefer af Sven Andersson och ett antal karaktärfulla medaljgravyrer och plaketter af Sven Kulle, några större arbeten af Edvard Brambeck, däribland hans nyaste statygrupp »Kristus Consolator», hvilken krafter äro

verksamma för att, huggen i marmor, få placerad i Malmö nya kyrka. Den framställer, ej utan monumentalitet, den törnekrönte och bundne Kristus med ett oändligt medlidande i uttrycket och en omedveten värdighet öfver den tärda gestalten, stående mellan tvänne betungade och bedröfvade, en äldre man med Riberahufvud och en ung kvinna, som i hans blotta närhet finna tröst och frid.

Äfven några af våra bästa skånska arkitekter, Fredrik Sundbärg, Alfred Arvidius, Th. Wählin och Harald Boklund, deltaga i utställningen. Louis Nilson, med möbelarkitektur som specialitet, exponerar en del akvareller från sina resor efter berömda rumsdekorationer samt en stilfull, i silfver utförd bål.

Sammanlutningen mellan de skånska konstnärerna må kunna blifva af en ej ringa betydelse för konstlivet i Skåne och äfven verka sporrande på dem själfva. Med en önskan om att den unga skånska konsten måtte växa sig allt starkare, vill jag sluta denna korta uppsats, hvari jag som text till bilderna sökt att gifva några antydningar om de ärligt och efter förmåga sträfvande krafter, som den skånska konsten i våra dagar äger.

YNGVE VON SCHMIDTEN.

KRONPRINSESSANS JULMARKNAD, från hvilken vi redan i förra numret meddelade en bild, fick alltigenom det lysande förlopp, man på grund af de storslagna och utmärkta arrangemangen kunde vänta. Det ekonomiska resultatet var också, glädjande att nämna, utmärkt, och när räkenskaperna hunnit afslutas, torde det komma att visa sig, att en högst betydande summa tillföres det vackra ändamålet: Sophiasyrstrarnas pensionskassa och ålderdomshem.

Från den stämmingsfulla marknadens många växlande *attractions* meddela vi i dag ytterligare ett par afbildningar af de vackra tablåer, som arrangerats af greve Georg von Rosen och framställdes den ena Milton och hans döttrar, den andra Karl XII och Mazeppa.

*

AUGUST ALMÉN †. I förra veckan afled i hufvudstaden f. d. generaldirektören i medicinalstyrelsen August Theodor Almén.

Född 1833 i Myckleby prästgård i Bohuslän, blef han student i Uppsala 1850, med. d:r 1860 samt chef för medicinalstyrelsen 1883, hvilket ämbete han innehade till 1898, då han tog afsked.

Han har verkat ofantligt mycket för vårt hospitalsväsendes utveckling, och i riksdagen, hvaraf han var medlem under en lång följd af år, ägnade han med all ifver sin uppmärksamhet åt ärenden, hvilka lägo inom hans verksamhetsområde som läkare och lärare.

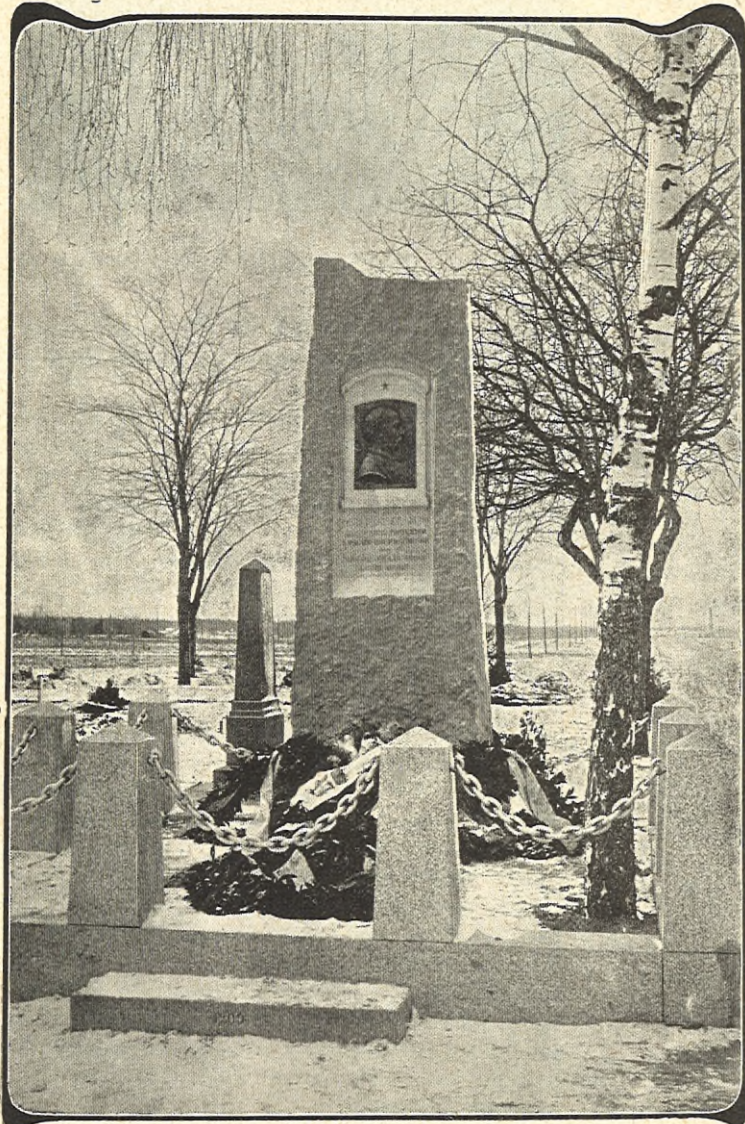
Åren 1880—1883 var Almén stadsfullmäktiges i Uppsala ordförande samt i flere år ledamot af Uppsala läns landsting. Efter sitt öfverflyttande till Stockholm var han där i en följd af år stadsfullmäktig. Han kreerades 1879 vid Köpenhamns universitets jubelfest till fil. hedersdoktor. Sedan 1884 ledamot af Landbruksakademien var han under många år och ännu vid sin död föredragande på dess vetenskapsafdelning.

Han hade varit verksam äfven såsom skriftställare, och flere afhandlingar i vetenskapliga tidskrifter vittna om hans grundliga kunskaper; en af dem blef af Svenska läkaresällskapet belönad med Regnellska priset.

Ett område, på hvilket han nästan kan sägas ha varit banbrytare, är tillverkandet af artificiella vatten under vetenskaplig kontroll. Den härstädes bildade Apotekarnes mineralvattenfabrik tillkom på initiativ af Almén, hvilken under sin professorstid var fabriken kontrollant. Dessutom har han inlagt stor förtjänst om undersökning af dricksvattens duglighet; sina forskningar här-

AUGUST ALMÉN.

PROFESSOR OSCAR ALINS GRAFVÅRD Å UPPSALA KYRKOGRÅD. A. DAHLGREN FOTO.

CARL XII OCH MAZEPPA. TABLÅ PÅ »KRONPRINSESSANS JULMARKNAD». A. BLOMBERG FOTO.

utinnan har han nedlagt i flere särdeles förtjänstfulla arbeten.

Den bortgångne var af dem, som kände honom, högt skattad för hjärtgodhet och flärdrihet.

Gift 1862 med Sanna Christina Fries, en dotter till den fräjdade botanikern prof. Elias Fries, sörsjes han närmast af maka, barn, syskon och andra anhöriga.

*

EN MINNESVÅRD öfver professor Oscar Alin, tillkommen genom subskription bland den hädangångnes vänner och lärjungar, aftäcktes för några dagar sedan å Uppsala kyrkogård. Vid grafven hade infunnit sig, utom anhöriga, riksmarskalken, universitetskanslären, ledamöter af riksdagen, akademistaten, Västmanlands—Dala nation med sin fana i spetsen, studentkåren under fanor och standar m. fl. Minnstalet hölls af bibliotekarien Annerstedt, som i några korta drag skildrade den hänsofne lärarens och vetenskapsmannens fasta, högsinnade och äktsvenska personlighet, »en svensk man, som älskat djupt, fruktat intet och för sin plikt gifvit allt, ända till lifvet».

Den resta minnesvården är en icke finhuggen bautasten med den bortgångnes bild i en bronsmedalj och bär följande inskription: »Vänner och lärjungar reste vården», samt den afidnes namn, födelse- och dödsår. Porträttmedaljongen är utförd af prof. Lindberg och ritningen till grafmonumentet af arkitekten Agi Lindegren.

EN LITEN TITT TILL ASKERSUND. MINNE FRÅN I SOMRAS AF N. P. ÖDMAN.

(SLUT FRÅN FÖREG. N:R.)

HADE TRÄDEN ej skymt utsikten åt detta håll, så hade vi från den där balkongen, upplyste kyrkoherden, äfven sett något annat af intresse, nämligen en urgammal egendom på andra sidan sundet, benämnd *Edö*, som en gång tillhört den heliga Birgitta. Från Askersund lär man kunna se en skymt af den.

Men med kaffedrickning och lifliga samtal och angenäma intryck gå minuterna fort, och snart pekade klockan obevekligt på den tid, 2.45, då vi måste lämna detta vackra ställe och dess gästfria värdfolk för att i tid hinna med den båt, som skulle afgå till Motala kl. 4. Vi togo alltså ett hastigt afsked, och i vår anspråkslösa prästgårdstrilla rullade vi snart åter bort från det stolta Stjernsunds stora trappa, där herr och fru Cassel stodo och viftade lika vänligt, som om vi åkt därifrån med spann.

Och nu i största korthet något om Stjernsunds historia. Egendomen hette i forna tider Ölmesund och bestod då af bondgårdar, och det fick sitt nuvarande namn först 1637, då den förut nämnde grefve Johan Oxenstjerna inköpt egendomen och där på den natursköna udde, som skjuter ut mellan Alsen och Vettern, uppbyggt sin herrgård, en stor träbyggnad. Efter hans död 1664 öfvergick Stjern-

sund, då änkan gifte sig med lagmannen friherre Gustaf Soop, i dennes ägo, och från denne sistnämndes son, landshöfdingen Carl Gustaf Soop, öfvergick det genom dotterns gifte till grefve Carl August Dohna*, hvars son 1785 sålde det till brukspatron Olof Burén, adlad Burenstam, som år 1801 byggde det nuvarande ståtliga slottet efter ritning af hofintendenten Sundvall. Godset lär vid den tiden ha omfattat en ägorymd af 20,000 tunnland med därå befintliga stångjärnsbruk, två kvarnar och en såg. Burenstams arfvingar sålde Stjernsund till Carl XIV Johan på 1820-talet, och från honom öfvergick det till Oscar I och vidare till hans söner prinsarne Gustaf och August. De två sistnämnda vistades här mycket. Slutligen såldes det år 1860 till brukspatronen Knut Cassel och innehafves nu af hans son, den framstående landtbrukaren brukspatron Albert Cassel.

Apropos »landtbrukaren» må här tilläggas, att Stjernsund är hufvudgården för den s. k. »rödbrokiga svenska boskapsrasen», som bland boskap i Sverige lär stå högst på rangskalan.

*

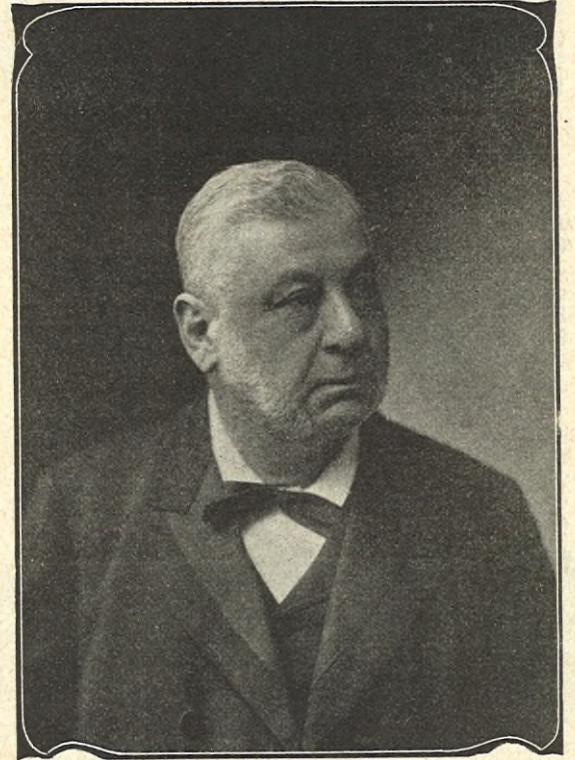
Från Stjernsund åkte vi nu i raskt traf direkt till stadshotellet i Askersund; och där skiljdes Axelin och jag från den vänlige kyrkoherden S. under hjärtliga tacksägelse och handtryckningar. Skyndsamt packade vi in och betalade; vaktmästaren med guld på mössan uppenbarade sig igen och drog bort med de tyngre sakerna, och vi kommo efter med de lättare. På torget mötte vi vår goda genius, den hederlige sotarmästaren L., som redan på afstånd ropade, att det var brådt, båten hade redan blåst första gången. Axelin ville dock prompt in på boklådan i förbifarten, men jag gick vidare till båten. Herr L. stannade troget kvar på torget för att invänta Axelin. Nedkommen till båten, fann jag där till min öfverraskning tre damer räckande mig buketter. Det var sotarmästarens fru och dotter med blommor från deras egen lilla trädgård och vidare en fröken B., som jag på förmiddagen sändt kort med hälsningar från en bekant och som nu tackade med rosor. Detta var nog »för mycket blommor» för en gammal karl, men jag var tacksam och förtjust och konverserade sedan från däckets med damerna som stodo kvar på kajen. — Men hvar var Axelin? Båten blåste andra gången, och han syntes ej till. Den blåste tredje och jag blef allvarsamt orolig, man gjorde sig i ordning att dra in landgången — just då får jag uppe å gatan se den snälle hederlige sotarmästaren komma sättande i fyrsprång med Axelins väska i handen och Axelin själf lunkande efter. Han hade tydligen fördröjt sig på boklådan och i sista stund räddats af herr L. Den oförgätlige sotarmästaren, som hjälpt oss till rätta första stunden i Askersund, hjälpte oss nu ock i den sista. Längre viftade vi ock åt honom och hans damer och åt lilla fröken B. med, — Axelin med sin näsduk och jag med mina buketter.

Ja, vi viftade äfven åt hela det lilla fridfulla Askersund, och ett godt intryck medförde vi också af vårt korta besök. Och allt hvad jag både då och efteråt hört är ägnadt att befästa mig i den öfvertygelsen, att den

* Född i Königsberg 1691.

lilla staden måtte vara en ljuftig hviloplats för den som är trött på tidens oro och sociala slitningar. Sådana existera ej i Askersund, och därför torde det ock, alldeles som det lilla förtjusande Grenna, särdeles väl lämpa sig som tillflyktsort för gamla pensionerade tjänstemän, som vilja tillbringa sina sista år i stillhet och ro. Och renlig och prydlig är den lilla staden, och hvad trakten omkring den beträffar, så är den som ett enda stort sanatorium med milsvida skogar.

Med dessa slutord sänder jag det täcka Askersund och dess omnejd ännu en viftning, och må man därvid tänka sig mig, icke med en näsduk i handen, utan, såsom vid afresan, med blommor i båda händerna — idel blommor.

ISAAK HIRSCH.

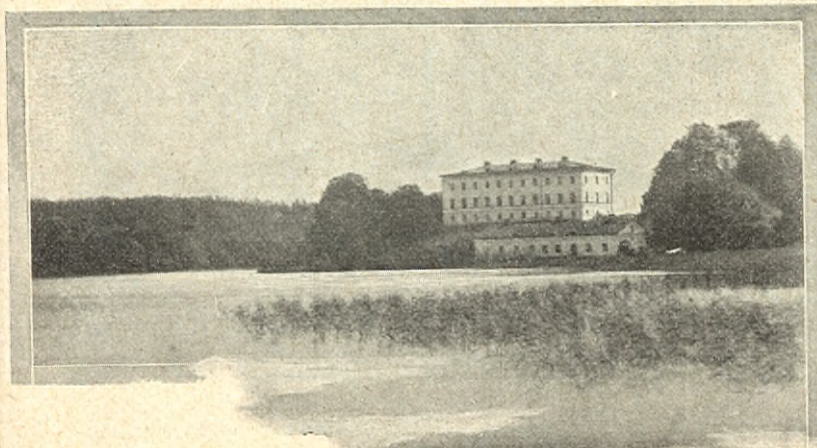
EN AF HUFVUDSTADENS mest kända affärsmän, grosshandlaren Isaak Hirsch, fyllde i onsdags 60 år.

Han började sin merkantila verksamhet redan vid 18 års ålder med etablerandet af en liten järnaffär, som efter några år utvecklades till en högst betydande sådan. På 1890-talet nedlade Hirsch denna affär för att ägna sig åt byggnadsverksamhet, och bland våra husbyggande penningmän torde han vara en af de få, hvilka under arbetet med uppförandet af nya och tidsenliga bostäder äfven haft hufvudstadens förskönande som mål.

I snart sagdt alla Stockholms stadsdelar har Hirsch byggt hus, och vid Strandvägen var han en af de första byggherrarne. Med hela sitt väsen fästadt vid Stockholm, som för honom är den bästa bland städer och där han arbetat med en aldrig sviktande energi, njutit framgångens glädje och lidit nederlagets smärta i spännande omväxling, har han kraf på att räknas bland våra mest dugande samhällsmedlemmar.

År 1893 öfverlämnade Hirsch sin affär åt kommanditbolaget Burman & komp., men började kort därefter ny affärsverksamhet, åt hvilken han, trots de 60 åren, ägnar sig med oförminskad kraft.

Som människa framstår han i hög grad godhjärtad och välvillig; mot sina arbetare är han en hänsynsfull och frikostig arbetsgivare och för de fattiga öppnar han gärna

STJERNSUND FRÅN NORR.

sin börs. Särskildt har han ömmat för fattiga konstnärer, hvilkas bekymmersamma tillvaro han förbättrat så långt i hans förmåga stått, och äfven fattiga barn ha i honom en varm, aldrig svikande vän. Som hyresvärd har han städse visat sig human och långmodig, hvilket nämnes som ett öfverraskande faktum i denna af bistra hyresvärdar torterade stad.

Det är att hoppas, att den driftige mannen ännu måtte förunnas en lång verksamhetstid, till gagn för det samhälle, åt hvilket han ägnar det bästa af sin personlighet.

DIAMANTKORSET. EN UNGDOMS-NOVELL AF DANIEL FALLSTRÖM.

(FORTS. FR. FÖREG. N:R.)

DÅ HERTIGEN märkte, att Nathan upptäckt honom, sprang han upp och gick juden så nära in på lifvet, att denne icke kunde göra något bruk af sitt skjutvapen utan bortkastade det för att genom brottning på lif och död afgöra striden. Så länge åskeldens ljus upplyste grottan, stodo de orörliga och stirrade på hvarandra, men i samma ögonblick mörkret åter tjochnade omkring dem, störtade de på hvarandra och började brottas. Nathan Levy var visserligen till åldern kommen, men hans kroppskrafter voro ännu oförsvagade, och hans växt var en jättes. Också kände den veklige hertigen att hvarje försök att slå juden till marken eller stöta dennes hufvud med våldsamhet mot klippväggen var förgäfvat. Då begagnade han sig af det enda medel, som stod honom till buds: han sänkte sin mun mot Nathans axel och lät sina tänder som ett rofjdjurs intränga djupt och kraftigt i denna. Den sårade gaf till ett förfärligt skri af smärta och slöt sina händer med förtviflans styrka kring hertigens strupe, som därvid förlorade sansen och till utseendet liflös gled ur sin fiendes armar och ned till dennes fötter, där han förblef liggande. Nathan böjde sig öfver honom och betraktade honom med en blick, som sade så mycket som: nu är du min, nu kan ingen rycka dig undan min hämnd!

Därpå tog han den sanslöse hertig de Vargas i sina armar, bar honom fram till klyftans rand och höll honom en stund sväfvande öfver bräddjupet.

»Må Gud förlåta mig, hvad jag i denna stund gör,» sade han med dämpad röst, »men jag kan icke förlåta denne. Hon var mitt allt i denna världen, hon var solljus, glädjen i mitt dystra ensliga lif, och han har röfvat henne ifrån mig — Gud vare mig nådig på den yttersta dagen!»

Han släppte hertigen, och strax därefter hördes ett doft plaskande, åtföljdt af ormarnes hemiska hväsande, hvilka ånyo stördes i sin sömn. Några ögonblick förgingo . . . en djup, kvalfull suck steg upp ur klyftans natt . . . allt blef sedan åter tyst, tyst som i en graf.

Hertig Gaston de Vargas fanns ej mera.

Nathan Levy hade emellertid stått tyst, försänkt i svärmodiga tankar. Slutligen förde han händerna till sitt ansikte och grät, grät som ett barn öfver den förfärliga rättvisa han utöfvat. Då hans smärta stillat sig, vände han sig lugnt om och gick ut ur grottan med orden:

»Och nu till slottet Marimar att berätta allt och återlämna detta förbannade smycke till dess rätta ägare!»

Men på bottnen af klyftan, nere i det svarta stinkande vattnet, låg hertig Gaston de Vargas med krossadt hufvud och de öppna ögonen stirrande liflösa upp mot den strimma ljus, som spelade in genom grottans remnor . . . Ljus!

— skulle han någonsin få bada sin själ, rentvagen från fläckar, däri, skulle natten för evigt omtöckna denna ande, vilseledd och förd på afvägar af mänsklig svaghet och otyglade lidelser? — Hvem vet!

Men på det ställe af hans bröst, där de kvinnor han älskat och bedragit, lyssnat till slagen af hans lidelsefulla hjärta, ringlade sig nu en orm och kände med vällust, hur varm och mjuk kroppen ännu var. — Stackars hertig Gaston, skulle du någonsin ha kunnat drömma om, att din liksal skulle bli en vattenfylld håla, och att en orm skulle hålla vakt vid ditt kallnade lik . . . ?

*

Fröken de Marimar och Ary Bernard hade lyckligt och väl lämnat bergens faror bakom sig och inträdt i parken, hvilken omgaf slottet. Visserligen voro deras kläder genomblöta och illa åtgångna af regnet, men öfver de båda ungas ansikten låg ett skimmer af sällhet, och man kunde i deras strålände blickar läsa, huru kära de blifvit hvarandra.

Under en gammal eks vördnadsbudande krona stannade de slutligen för att taga afsked af hvarandra, men vi smyga med tysta fjät förbi de unga, låtande dem vara ostörda, ty den första kärlekens skälfvande hviskningar äro oss heliga, och den första kyssten bör hvarken höras eller ses af någon annan än Gud . . .

Emellertid begifva vi oss i stället till fröken de Marimars egen lilla budoir för att där invänta henne, och om det roar er, kunna vi under tiden se oss omkring en smula därinne.

Det var ett förtjusande litet rum, i blått sidan, och så att säga från de luftiga sängomhängena till de tunga damastgardinerna inhöljdt i hvita spetsar. — Blått och hvitt . . . trohetens och oskuldens färger! — Hvarje kokett möbel, hvarje liten prydnad på étagèren bar vittne om ägarinnans fina smak, och öfver det hela hvilade en sådan doft af ren och skär jungfrulighet, att man kände en viss blygsel öfver sin djärfhet att våga intränga i detta rum, denna helgedom, bebodd af ett så fint och kyskt väsende, ty ingenstades fann man här ett spår af den ystra, pojkkaktiga flickan; man tyckte sig här endast finna den ljufva, finkänsliga kvinnan. Också var det hit Louise de Marimar flydde, då hon ville vara ensam med sina tankar, då hon, trött på rollen af yrhätta, längtade efter att få i ro läsa poesi eller hängifva sig åt drömmar, vackra, skära drömmar, och jag kan försäkra er, mina läsarinna, att det är mycket ofta som en flicka, på väg att blifva kvinna, försjunker i drömmerier. I veten nog af egen erfarenhet hur litet som behöfs för att locka hennes tankar från verkligheten — ack! det fordras därtill en larkas kvitter, en vacker solnedgång, eller en skalds vemodiga visor . . .

Men länge behöfde vi ju inte vänta!

Där i öppningen står hon, klädd i den silfverfärgade promenaddräkten och med halmhatten på det täcka lilla hufvudet. Hennes ansikte är blekt och har ett ovanligt uttryck, och hennes händer darra, när hon löser upp hattbanden och tar af sin hufvudbonad. Hon störtar därpå fram till divanen, kastar sig handlöst ned på denna och lutar pannan mot de mjuka, sidenklädda dynorna.

»Hvad jag är lycklig! . . . han älskar, han älskar mig!» utbrast hon, och tårarna runno som stora, klara pärlor utför hennes kinder.

»O, min Gud, hvad jag likväl är sorgsen!» hviskade hon strax därefter, men läpparnes småleende motsade detta, och ögonen glänste fulla af hopp genom tårarne, som dallrade i ögonfransarne.

Hon var ett barn, och hon var kär för första gången. Det var ett rikare själslif, en varmare känsla, som vaknade till lif hos henne i denna

stund; hon mognade nu till kvinna, till en kvinna, som älskade med hela sin själ, från att hafva varit ett barn, som jollrade om något som kallades kärlek, men icke hade klart för sig, hvad kärlek egentligen var för en skimrande fågel, och det var denna öfvergång från barn till kvinna, som för ögonblicket beröfvade henne herraväldet öfver sig själf för att sedan återgifva henne det i desto högre grad.

Slutligen steg hon upp från divanen, torkade tårarna och började kläda af sig de fuktiga kläderna för att påta en annan dräkt, och få vi, medan vår hjältinna är sysselsatt därmed, anmoda våra älskvärda läsare att med oss för ett ögonblick vördnadsfullt draga sig tillbaka, då det däremot står våra läsarinna fritt att stanna kvar och hålla fröken de Marimar sällskap . . .

Ändtligen var hon färdig, och hon ställde sig framför spegeln, kastade i denna en sista granskande blick.

Åh ja, hon kunde verkligen ha själf att vara belåten och säkert skulle herr Ary funnit henne »förtrollande söt» — som nu alla älskare hafva för vana att finna sina älskarinnor — så vida den unge mannen haft det nöjet att se henne i denna musslinsklädnad, hvilken satt synnerligen väl och kom hennes silkeslena hår att ta sig väl ut, böljande fritt kring hennes skuldror och långt ned på ryggen. Sedan hon med en litet kokett, men behagfull rörelse på hufvudet skakat håret till rätta, tog hon fram växeln, som den gamle Bernard vägrat låta sonen taga mot, för att återställa den till sin far, markisen. Just i det samma gläntade någon på dörren och frågade sakta i hjärtlig ton:

»Liten, är du där . . . får jag komma in?»

Det var markisen.

Louise ryckte till och för att dölja sin förlägenhet och rodnaden på kinden, böjde hon sig ned öfver en ros, när hon med en ofrivillig darrning på rösten utsade sitt:

»Liten är hemma! . . . stig in, pappa!»

Markisen steg in gick fram till dottern, klappade henne smekande på kinden och lade sedan sin arm kring hennes lif.

»Så, du är hemma nu, liten, utan någon olyckshändelse eller något missöde, Jag var just orolig för dig och skickade Pierre, Martin och Georgette ut med hvar sitt paraply för att söka få rätt på dig, — du har inte sett till dem?»

»Nej, kära pappa!»

»Men hvilken har då gjort dig sällskap hem från Murgroösnästet, ty i ett sådant herrans väder lär du väl inte själf kunnat taga dig fram öfver bergen — eller hur?»

»Nej, det är nog sant!»

Markisen såg litet förvånad ut. Det var då ena besynnerliga svar han fick! — det lät som sutte gråten i halsen på henne. Han drog sig några steg tillbaka och betraktade henne uppmärksam. Hon kände, hur hon rodnade ännu mer och böjde sig därför ännu djupare ned öfver rosen, ehuru den redan var något vissnad och hade helt och hållet förlorat sin lukt. Ah! det var då också retsamt, att hon skulle känna sig till mods, som hade hon begått något ondt, och att hon icke lyckades få fatt i sin vanliga frimodighet, hviken hon bestämmt glömt kvar bland bergen. Och dock hade hon känt sig så säker och hyst en så stark tillit till sig själf, ända tills fadren öppnat dörren och stigit in. Det var då alldeles märkvärdigt, oförklarligt!

»Svara mig! hvilken gjorde dig sällskap hem från Murgroösnästet?»

»Herr Ary Bernard. — Åh, vet du, det är en utmärkt hyggelig ung man, och vi . . . vi . . .»

»Nå? . . . vi . . .»

Förnämsta tvättmedel

Äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

»Ja, jag glömde helt och hållet, hvad jag skulle säga! Men du skall väl fråga, hur man emottog mig, hvad din gamle trotjänare sade, och om man skickade några hälsningar. Se så, sätt dig där och börja att förhöra mig!»

Hon blef i en hast mycket liflig och antog en munter ton, som starkt kontrasterade mot den förra förlägna och något vemodiga. Under oupphörliga smekningar drog hon markisen till divanen och nödgade honom taga plats. Som vanligt fogade sig denne efter dotterns vilja, och Louise ställde sig framför honom med sänkt hufvud och knäppta händer, alldeles som en fånge inför domaren. Markis de Marimar började nu känna igen sin lekfulla dotter, och han var inte skarpsynt nog för att inse, att hennes glädtighet var en smula konstlad, och att hon sökte slå bort någonting, som låg tungt på hennes hjärta. Ack! hade det varit en kvinna, som Louise sökt föra bakom ljustet, hade det troligen icke gått så lätt: i dylika fall ser kvinnan klarare än mannen.

Markis de Marimar betänkte sig en stund, innan han frågade. Han öppnade läpparna flere gånger liksom för att tala, men intet ljud kom öfver dem. Det syntes att hjärtat ville göra en fråga, som tungan nekade att framföra. Till sist frågade han kort och hastigt, liksom för att icke inledas i frestelse att spörja om något helt annat:

»Nå, man tog väl emot min anvisning på tiotusen francs — eller hur?»

»Nej, man tog inte väl emot den: man tog icke emot den alls!»

Hon gick fram till toalettbordet, på hvilket hon kastat papperet vid faderns inträde, tog den och räckte den med en djup, i högsta grad ceremoniös nigning åt markisen, som stillatigande tog den, slitande den i tusen bitar.

»Man har blifvit stolt, kan tänka, man har blifvit stolt!» mumlade han och steg häftigt upp för att kasta pappersbitarna i kaminen, där man eldade för den fuktiga väderlekens skull.

»Där ser du, där ser du, min flicka, att det icke en gång lyckades för dig att få den unga mannen att behålla växeln, och likväl var du så säker på din sak», sade markisen med triumferande röst, ty nekas kan icke, att det glädde honom att se, att sonen till hans forne vän kunde handla som en man af ära, om än fadern själf gjort sig skyldig till brott mot hederns och samhällets lagar.

»Ja, när det inte lyckades för mig, hur skulle det då ha lyckats för dig?» skrattade Louise, men tillade straxt därefter i tvekande ton, »men den unge mannen begär genom mig en annan lön för sin raska handling, och jag är säker på, att du villfar hans begäran.»

Markisen blef uppmärksam.

»Och hvad önskar han då?»

»Han anhåller om att få måla mitt porträtt.»

Markis de Marimar blef stående vid kaminen och såg på sin dotter med en i högsta grad förvånad min. Därpå brast han ut i ett skal-

lande skratt, liksom efter att hafva hört en riktigt befängd historia. Louise betraktade honom skyggt och frågade litet förlägen, hvarför han skrattade.

»Å, jag måtte säga! — Det var således rena allvaret? — Du sitta för den där... morbleu! hvilken syperb idé! Att gifva honom pengar, att låta dig gå till de där Bernards med tack-sägelse, det kunde väl gå för sig, men att hafva något vidare umgänge med sonen till en *tjuv*, det kommer aldrig att ske... det kommer aldrig att ske!»

Han var verkligen ond den gamle markisen öfver att hans egen älskade lilla flicka kunde komma fram med en dylik begäran och var ännu mer uppretad mot Bernardarne, som vågade fordra något sådant.

Louise hade under tystnad afhört honom, men när han talat ut, var det hon, som tog ordet och med af djup rörelse och kväfd harm darrande stämma försvarade Bernardarne. Hon hade nu öfvervunnit sin blyghet, och det var en sårad kärlek, en ädel harm öfver faderns orättvisa misstankar mot den gamle, hederlige Jean Bernard, som lade orden på hennes läppar och läto dem ljunga fram med öfvertygelsens hela värme.

(Forts.)

FRU THÉRÈSE ELFFORSS, den i hela vårt land kända och högt aktade teaterföreståndarinnan och skådespelerskan, fyllde i måndags 80 år.

Som fjortonårig flicka kom Thérèse Elffors — såsom hennes föräldranamn var — till k. teaterns balettskola, hvilken då stod under den bekanta mamsell Sophie Daguins utmärkta ledning. Som en egendomlig tillfällighet kan omnämnas, att samtidigt ingick som balettelev en annan fjortonåring, Henriette Frischman, sedermera fru Caspér, hvars 80-årsdag den 30 sistlidne oktober vi då omnämnde. Efter att hafa varit balettelev i 2 år inskrefs hon som aktriselev, hvarefter hon år 1842 öfvergick till den af kapten Anders Lindeberg efter många svårigheter inrättade Nya teatern vid Trädgårdsgatan, numera Dramatiska teatern, vid hvars invigning hon den 1 november nämnda år medverkade. Fyra år därefter lämnade hon denna scen och engagerades hos teaterdirektören Lars Erik Elffors, med hvilken hon sedermera förenades i ett lyckligt äktenskap, som genom mannens död 1869 upplöstes. Med mycken energi upptog hon då ensam ledningen af sitt sällskap, hvilket ansågs som ett af landsortens förnämsta, och förde det till 1882, då hon upplöste detsamma och öfvergick till August Lindbergs nybildade sällskap. År 1892 lämnade hon för alltid scenen, som hon tillhört i 55 år.

Thérèse Elffors' namn skall i vår teaterhistoria städes vara förbundet med begreppen rättrådighet och heder, och hon liksom hennes man hafva i väsentlig grad bidragit till höjandet af skådespelareyrkets sociala anseende i vårt land.

Omtyckt och hedrad af alla, framlefvit den kärnfriska och gladlynta gumman sin ålderdom hos sin son, vågmästaren i Stockholm Erik Elffors.

SVENSKA TEATERN. Med Karl Hedbergs komedi »Livets äfventyr» har denna scen bjudit på en svensk originalpjäs, som hör till de alster, hvilka ses utan starkare intresse och förgätas på vägen från teatern. Författarens lätta, eleganta penna har här åstadkommit ett dialogbroderi, hvari visserligen ingå flere pikanta mönster, men hvilkas verkan förringas af alltför många tomma ytor.

Det kan icke hjälpas att man med författarens båda föregående dramatiska arbeten i minnet — »Syskon» och »Hjärtats begär» — känner sig en smula besviken på det bleka innehållet i »Livets äfventyr». Dess enda syfte synes vara att roa för stunden, men detta syfte nås endast till hälften.

Bäst tecknade af styckets figurer äro Jenny Strand och rentiern Myring, som spelas med god konst af fröken A. Torsell och hr Beckström.

Om den sjöofficer som på ett mindre lyckligt

FRU THÉRÈSE ELFFORSS PÅ SIN 80-ÅRS DAG.
A. BLOMBERG FOTO.

sätt återgifves af hr *de Wahl*, är föga smickrande att säga, men det torde nog närmast vara författarens fel; däremot är det ej författarens skuld, att kapten von Heide af hr *Johanson* framställes som en, den där aldrig satt sin fot på ett skeppsdäck.

Öriga uppträdande voro fru *Louise Fahlman*, fröknarna *Rustan* och *M. Torsell* samt hrr *Byström*, *Fröberg* och *Klintberg*, som tillfredsställande skilde sig från sina uppgifter.

VASATEATERN. Edvard Brandes' skådespel »Kärlek» utgör ett af säsongens hittills intressantaste program. Ehuru ej så alldeles nytt för vår publik, verkar det i alla fall med det duktiga konstverkets kraft, och dess grundidé: den missriktade uppfostrans tragiska följder för såväl föräldrar som barn, torde väl i alla tider bli aktuell, så visst som människornas väsensgrunddrag alltid förblifva desamma.

Den danske dramaturgen har i detta förträffligt byggda stycke rikt tillfälle att verka med hela makten af sin talang: en följdriktig handling, säkert karakteriserade figurer och en ypperlig samtalston, full af lif och dramatisk färg.

Af de spelande framstodo särskildt fru *Lindlöf* och hr *Bror Olsson*, modern och sonen. Den förra fängslade i de starka scenerna med ett varmt kvinnligt temperament, som sant och vackert belyste moderskärleken med all dess svaghet och rörande ömhet, hvartill kom en mjuk och solid teknik, och den senare gaf med små medel en hart när monstergill bild af den cyniske och lättsinnige sonen. Hr *Bareklinds* advokattyp var varmt och enkelt hållen, hr *Eliasons* oljefabrikant måhända en smula farslustig, hr *Lamberts* snobb utmärkt i typen, men med något för starkt chargerad replikbehandling. Hr *Ahlbom* föreföll uteslutande misslyckad i första akten, men bättrade upp sig i den tredje, där han var full och olycklig på ett ganska lyckadt sätt. Fröken *Olga Anderson* skämde ej bort sin roll, hvaremot fru *Byström* var opassande i sin. För våra teatervänners räkning meddela vi här en bild af fru Lindlöf i moderns uppgift.

MUSIKFÖRENINGEN gaf i förra veckan sin första konsert för säsongen, hvarvid utfördes Berlioz' märkliga Requiem för att därmed fira hundraårsminnet af den berömda tonsättarens födelse; B. var nämligen född den 11 dec. 1803.

Då det emellertid synes vara Musikföreningens styrelse likgiltigt, om Iduns stora och upplysta läsekrets hålles å jour med hvad som förekommer å föreningens konserter, i det nämnda styrelse uraktlåt sända oss öffiga recensentbiljetter, inskränka vi oss till ofvanstående kortfattade meddelande. Vi vilja endast upplysningsvis tillägga följande angående biljettrågan.

I flere år voro Musikföreningens konserter de enda musikställningar, till hvilka de dagliga nufvudstadstidningarna och äfven Idun erhöello blott i biljett. Efter åtskilliga påstötningar till vederbörande lämnades dagspressens musikan-

Praktiska Husmödrar!
Kommen ihåg att förse Eder med

LACAVE'S VINER! Särskildt framhålles **Marsala, Madeira** & **Portvin** från 1,35 pr hel but. med glas.

mälare ändtligen de annars vanliga tvänne recensentbiljetterna, medan Idun fortfarande bekom blott en. Vi gjorde en höflig anmärkning häremot, i det vi tillika påpekade, att Idun i alla dylika fall undantagslöst sedan femton år tillbaka likställt med dagspressen. Vi meddelade ock, hvilken förtret det som oftast vållat oss, i det vi vid försök att få köpa en biljett till platsen bredvid den af Musikföreningen lämnade alltid funnit denna upptagen, hvarigenom det mången gång för vår musikanmälarer blifvit omöjligt att få sällskap med sig på konserten. Styrelsens ordförande d:r Svedbom skylldede emellertid på Musikföreningens dåliga ekonomi; liksom om denna skulle kunnat upphjälpas genom innehållande af en konsertbiljett. Vi vägrade då af uppgifna skäl mottaga den enda biljett, som under förra musikåret sändes oss, och sedan dess har Musikföreningens styrelse ej låtit sig afhöra, antagligen troende att föreningen godt kan undvara det intresse för dess verksamhet, som en sådan tidning som Idun genom förberedande notiser före konserterna och redogörelser efteråt för desamma kan lyckas väcka hos sin vidsträckt läsekrets. Hellre utdelar man, såsom vid senaste konserten, tjugtals fribiljetter till annat folk och låter hundratals platser stå tomma.

Frågan är af den principiella innebörd, att vi ansett oss böra något utförligt referera densamma.

*

Af ofvanstående notis hafva vi redan före detta nummers pressläggande låtit Musikföreningens ordförande taga del för att gifva honom tillfälle att, om han hade något att gennmäla, omedelbart göra detta. D:r Svedbom har ock tillställt Iduns utgifvare en skrivelse, i hvilken han säger, »att Musikföreningen aldrig ifrågasatt införande i Idun af några meddelanden rörande sin verksamhet». Hvarför har den då under flere år sändt redaktionen biljett till hvarje konsert och åtminstone en tid på världen samma notiser om sina stundande konserter som till den dagliga pressen? Och som skäl angifver hr doktorn, »att Idun icke är daglig». En praktisk och förständig konsertanordnare borde väl emellertid fästa sig mindre vid detta än vid huru stor och upplyst en tidnings publik är. D:r Svedboms förmodan — och denna angifver han äfven som ett af sina skäl — »att Idun bland sina med-

FRU LINDLÖF I BRANDES »KÄRLEK». A. BLOMBERG FOTO.

arbetare ej har någon särskildt anställd musikbedömare» kunna vi besvara med ett enkelt: hur vet han det? Eller anser hr doktorn måne det absolut nödvändigt att gå igenom hans musikakademi för att blifva musikanmälarer? Åh nej, man kan nog ock på annat sätt inhämta nödig kunskap i och kändedom om det viktigaste, som rör musikens område, om man har intresse för detsamma och därjämte, såsom Iduns musikanmälarer, i tjuguar haft tillfälle besöka så godt som hvar enda musikställning af någon betydelse i hufvudstaden.

D:r S:s slutliga meddelande, att till Musikföreningens senaste konsert ingen fribiljett utöfver de vanliga utlämnats, torde få betraktas som en sådan där »sanning med modifikation». Nedskrifvaren af dessa rader hade nämligen under konsertens paus tillfälle att hos biljettförsäljaren se planen öfver konsertsalen för aftonen, och af densamma liksom af biljettförsäljarens meddelande framgick tydligt, att å de två, tre öfversta bänkraderna tvärsöfver det stora midelpartiet ytterst få platser voro sålda. Under konserten voro emellertid nästan alla dessa platser besatta, naturligtvis med innehafvare af fribiljetter. Reflexionerna göra sig själva.

SARASATE-MARX-KONserterna i fredags och söndags voro nästan fulltaligt besökta af en hörbarligen mycket intresserad publik. De båda konstnärerna visade sig ock i besittning af en hel del af de framstående egenskaper, som i utlandets musikpress tillagts dem. Sarasate framstod sålunda som en af de mognaste violinkonstnärer, som på senare åren besökt vår hufvudstad, med en elegant och fulländad teknik, ett nobelt föredrag och en klangskön ton, som ej kunde undgå att fångsla åhörarna. Han hade ock på sitt program så gedigna och fullödiga saker som Beethovens Kreuzersonat, Schuberts »Grosse Fantasie», kompositioner af mästaren Bach jämte åtskilligt annat, som mera var anlagdt på glänsande teknikuppvissning än på musikaliskt djup. I de större sakerna för violin och piano skötte fru Marx-Goldschmidt pianostämman på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Och i solonumren på sitt instrument bjöd hon på ett föredrag, som kännetecknades af både kraft, poesi och nobless. Särskildt fingro både Chopin och Liszt en ypperlig tolkning. Naturligtvis röntede de båda älskvärda konstnärerna det lifvigaste bifall, hvilket de återgåldade med flere extranummer.

FRU EBBA SJÖGREN ger på begäran en ny vis- och sagoafton för barn i dag lördag den 5 december kl. 6,30 e. m. Lokalen är som förut K. F. U. M:s sal och programmet upptager bland annat »Putte i blåbärsskogen» samt »Bullerbäsius», den senare af Topelius. Författarinnan fröken Anna M. Roos har jämväl skrivit nya praktiga visor, som helt säkert komma att taga den unga publiken med storm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6—12 DEC. 1903.

Söndag: Consommé med hönsfärs; kalfräskkroketter med champignonsås; stekta ripor med salader; nougatkräm med vindruvfor.

Måndag: Pudding af kokt kött med potatismos; blåbärssoppa med klimp.

Tisdag: Selleripuré med ostsmörgåsar; gädda med pepparkakor och potatis.

Onsdag: Biffstek med potatis; kokt fruktpudding med vispad grädde.

Torsdag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; plättar med sylt.

Freddag: Kotletter af kalkfyl med ärter; kakaoris med mjölk.

Lördag: Kokt fläskkorf med rotmos; tapiokavälling.

RECEPT:

Kalfräskkroketter (för 6 pers.). 4 hg. kalfräsk, 3 msk. smör (60 gr.), 1 burk champignoner (1/4 lit.), 4 msk. mjöl, 5 dcl. tunn grädde, salt, hvitpeppar, 2 äggulor.

Till planering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flöttyr, 1 msk. brännvin.

Beredning: Kalfräskset bör ligga i vattnen 1 tim. för att blodet skall dragas ut. Det påsättes i kallt vatten tillsatt med litet salt och får koka i 5 min., hvarefter det upplägges på sikt, så att vattnet får väl afrinna. Bräset skäres därefter i tärningar och brynes

i 2 msk. af smöret, tillika med champignoner, skurna, i små bitar. Det upptages, resten af smöret tillsättes och fräses tillsammans med mjölet. Grädden påspädes och afredningen får koka i 5 min. Kastrullen aflyftes och äggulorna tillsätts, hvarefter såsen får sjuda. Bräset och champignonererna iläggas och stufningen omröres försiktigt samt afsmakas med kryddorna och utbreddes på ett flatt fat att kallna. Af massan formas aflångt runda kroketter, hvilka rullas i stötta skorpor, doppas i de uppvispade äggen och rullas åter i stötta skorpor, hvarefter de få ligga och stelna 1 tim. Flöttyrn påsättes tillika med 1 msk. brännvin, och när en tunn blå rök stiger upp från ytan nedläggas kroketterna, och få koka gulbruna, då de upplägges på gräppapper att afrinna.

De garneras med persilja och serveras med champignon- eller tomatås.

Nougatkräm med vindruvfor (f. 6 pers.).

Nougat: 50 gr. sötmandel, 125 gr. socker, 2 msk. vatten, 1/2 tsk. smör.

Krämm: 3 äggulor, 4 dcl. gräddmjölk, 50 gr. socker, vaniljessens efter smak, 5 blad gelatin, 3 msk. varmt vatten, 3 dcl. tjock grädde.

Till garnering: 2 hg. vindruvfor.

Beredning: Mandeln skallas och skäres längs efter i fina strimlor. Sockret lägges i en tackjärnsanna och smältes under rörning, hvarefter mandeln, smöret och vattnet tillsätts. Nougaten upphålles genast i små kliokar på en väl rengjord och smord plåt. Då nougaten är hård aftages den från plåten och krossas i små bitar.

Mjölken kokas upp och slås under stark vispning till de väl uppvispade äggen och sockret, hvarefter krämen får sjuda öfver elden under vispning. Pannan aflyftes och vispningen fortsättes, tills krämen afsvalnat, då det

sköljda och i det varma vattnet upplösta gelatinet tillsättes samt vaniljessens efter smak. Sist nedröres försiktigt den till hårdt skum slagna grädden och den krossade nougaten. Krämen hålles i vattensköljd och sockerbeströdd form samt ställes på kallt ställe att stelna omkr. 4 tim. Då krämen skall stjälpas upp, hålles formen omkr. 1/2 min. i varmt vatten.

Den garneras med vindruvfor.

Selleripuré (f. 6 pers.). 2 stora selleri, 3/4 lit. vatten, 2 lit. buljong, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, hvitpeppar, salt, 1—2 msk. sherry, 1—2 äggulor.

Beredning: Selleriet skalas, sköljes, påsättes i 3/4 lit. kallt vatten och får koka mjukt. Ett selleri frantages och skäres i tärningar, som serveras i soppan. Det öfriga passerar. Smör och mjöl sammanfräsas, purén jämte buljongen påspädas och soppan får koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna och sherry. Äggulorna vispas upp i soppskålen och soppan tillslås under stark vispning. Selleritärningarna iläggas, och soppan serveras med frikadeller eller rostadt bröd.

Gädda med pepparkakor (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 medelstor sill, 2 msk. smör (40 gr.), 4 dcl. mjölk eller vatten.

Till såsen: 6 ettöres pepparkakor, 1 dcl. grädde.

Beredning: Gäddan fjällas, urtages, sköljes väl och inklappas i en fiskhandduk. Den ej urvattnade sillen renas, sköljes väl och lägges i gäddan. Smöret brynes i en stekgryta, gäddan nedlägges däri och brynes väl på båda sidor, hvarefter den påspädes med kokande mjölk eller vatten, och får steka med tätt slutet lock, på sakta eld, omkr. 1/2 tim. Pepparkakorna stötas fint och

blandas med grädden. Gäddan upplägges på varmt fat och garneras med persilja.

Såsen afredes med de upplösta pepparkakorna, får ett uppkok samt silas och serveras i särskild sässkål.

Biffstek (f. 6 pers.). 1,3 kg. oxhare eller benfritt innanlår, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. hvetemjöl, 3 msk. smör (60 gr.), 1 stor portug. lök eller 3 rödlökar, 3 dcl. kokande vatten eller buljong.

Beredning: Köttet som bör hafva hängt 2—6 dagar, allt efter årstiden, tvättas med en duk doppad i hett vatten, skäres i omkring 2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas lätt på båda sidor och beströs med peppar, salt och hvetemjöl. En »grillpanna» sättes på elden att bli rykande het, biffarna iläggas och brynas hastigt på båda sidor samt upplägges på varmt serveringsfat. Hälften af smöret lägges i pannan, den kokande vätskan tillsättes och såsen hålles öfver biffarna. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes i resten af smöret, i en särskild stekpanna, och därmed garneras biffarna.

Kotletter af kalkfyl (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. befri kalkfyl (mellankalf), 1 msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1 dcl. grädde, 1 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 5 msk. smör (1 hg.).

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, och skäres tvärs öfver muskeltråderna i 2 cm. tjocka skifvor. Kotletterna bultas väl på båda sidor, formas runda och hackas öfver med en knif. De saltas, peppras och doppas i det uppvispade ägget, blandadt med grädden, samt vändas i de stötta skorpor. En tackjärnsanna upphettas långsamt smöret brynes däri, och kotletterna iläggas samt brynas på

båda sidor, och få färdigsteka med slutet lock omkring 10 min.

De upplägges på varmt serveringsfat och såsen hålles öfver.

Serveras med ärter.

Kokt fruktpudding (f. 6 pers.). 2 kkp. strösocker, 4 msk. kokande vatten, 1 hg. torkade ringäpplen, 1 hg. torkade aprikoser, 2 hg. katrinplommon, 2 kkp. krossocker, 4 kpr. vatten, 4 ägg, 2 dcl. gräddmjölk.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnsanna, spädes med det kokande vattnet och härmed beklädes en bleckform. Äpplena, aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl och lägges i blöt öfver natten i det vatten, hvaraf sockerlagen skall kokas. Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Äpplena nedläggas i lagen och få koka, tills de bli mjuka, då de upptagas med hälslef, hvarefter aprikoserna få koka, tills de bli klara, sist nedläggas katrinplommonen och få koka mjuka. När frukten är kall, nedlägges den hvarfals i formen. Äggen och gräddmjölken vispas tillsammans och slås öfver frukten, hvarefter formen nedsättes i kokande vattenbad, och puddingen får koka utan lock, öfvanpå spisen 1 1/2—2 tim.

Den uppstjälpes genast och serveras kall med vaniljsås eller vispad grädde.

Kakao-ris (f. 6 pers.). 2 dcl. arakanarigrryn, 1 1/2 lit. vatten, 1/2 lit. gräddmjölk, 1 hg. suchards sockrade choklad, 1 msk. vatten, 1 msk. socker.

Beredning: Risgrynen sköljas och skallas samt påsättes i kokande vatten och få koka 1/2 tim. Då tillsätts mjölken och chokladen upplöst i vattnet, hvarefter gröten under rörning får koka tills grynen äro fullkomligt mjuka. Riset afsmakas med sockret och upphålles i geléskål samt serveras varmt eller kallt med gräddmjölk.

Silver
svenskt kontrolleradt,
för bosättning, hedersgåf
vor och lysningspresenter
Största urval, billigast
hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.
STOCKHOLM

En lämplig julklapp
— är —
Gösta Berlings saga i bilder.

En serie fint utförda vybrefkort från Värmlands vackraste trakt, upptagande de platser Gösta Berlings saga nämner samt deras verkliga och fingerade namn.
Serien, 25 kort i elegant omslag erhålles franko för 2 kr. från alla väl sorterade bokhandlare samt från förläggarna.
Myrman & Berner,
Rottneros.

Allecock's
PORÖSA
PLÅSTER
(Etablerad 1847).
Mot reumatism, höftvärk, ländvärk, ondt i ryggen, lefvern och njurarna o.s.v. Mot bronchitis, hosta, svaga lungor, mag- och tarmförkylning.
Lägg ett Allecock Plåster hvarhelst Ni har ondt!
För gamla och unga!
Förordnad af läkare och säljes på alla apotek i hela den civiliserade världen.

Clara Fabriks
Stearinljus

ÖRNS Atelier,
förr Damtoiletten.
30 Norra Smedjevägen, n. b.
Obs.! vid Katolska
Kyrkan,
STOCKHOLM.
Sorgdräkter förfärdigas på kortaste tid fort, väl, modernt
FISK. Nysaltad, hvit Kabeljo, utan hufvud af utmärktaste kvalitet, å kr. 8: 50 pr kvartunnar pr ef erkräf.
Fraktfritt om 2 kvartunnar tagas.
Forsells Viktualieaffär, Göteborg.

KARL H. NYMANS
SPECIALAFFÄRER
förr
DAMUTSTYRSLAR
17 Hamngatan 17
6 Humlegårdsgatan 6
Väl sorterad
VÄFNADS-TRIKÅ & HVITVARUAFFÄR
43 Drottninggatan 43

Den nyttigaste julpresenten är en
ORIGINAL SINGER
Symaskin
Undervisning (även i konstbroderi) lämnas gratis. Säljas såväl kontant som på afbetalning i Stockholm endast
i Singers Filial
16 Hamngatan 16.

Småttingarnas Julpaket.
Innehållande flera olika sysselsättningar, för barn 3-12 år, pris 2 och 3 kr.
KINDERGARTEN,
Kommenörsgatan 25, Stockholm.

Jul-, Nyårs-, Fantasi- och Vybrefkort
bäst och billigast från **Nordiska Förstöringsanstalten,** Jakobsgatan 25, Stockholm. Stort urval. Bästa källa för återförsäljare. Prislista jämte prof-ändning af 100 st. i finaste koloreering till kr. 2,25, ljustryck kr. 1,50. Vybrefkort efter insända fotografier utföras fortast. Lager af vykort med vackra motiv från alla Sveriges landskap (öfver 2 000 olika) samt fantasikort. Allt prima kvalitet.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
rikhalt. urval i form. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgift från **Tidaholms Bruks Aktiebolag,** Tidaholm. Försäljningsmag. Beridarebangs. 27, Sthlm.)

Servietter! Servietter!
Ett stort parti 60 x 60 cm. prima h-mvåfda hellinne drällservietter bortslumpas till 4,25 pr duss. mot efterkräf från
Nya Linnemagasinet, BORÅS.

Duktyg billigt!
Ett parti 1:ma handväfvt linneduktyg samt dubbelbredda lakanslärfer och näsdukar realiserad under tillverkningspris till följd affärens öfverlätannde. Prof och prisuppgift på begäran.
Kungsäters Linneväfveri, Kungsäter

Luft-, ljus- och vattenbehandling hela året om å **Kneippbaden** vid Norrköping. Begär prospekt.

Vackra afvelsgäss och bronskalkoner till salu å 14 kr. paret. Adr. Thormundstorp, Ljung.

Hur användes
LEBIG'S
KÖTTEXTRAKT?
1/4-1/2 tesked här af upplöses i kokhet vatten, då en kraftig, fett- och limfri buljong genast erhålles. Tillsätt salt, något sopptött potatis eller bröd, så blir smaken densamma som vanlig köttsoffa har. Buljongens färg bör vara mörkgul, ej brun.
Drygare och mer ekonomiskt än kapslar & s. k. 'flytande buljong'.
Försäljes genom alla speceri- & delikatesshandlande.

Hvilka äro de lyckliga? Hvar äro vinnarne till de många större o. mindre ännu ej uttagna vinsterna i teater obligationslotterierna? Hos **Malmö obligationskontor,** adr. Ö. Kajg. 16 & 17, Malmö, erhålles kontrolleraf generaldragningslista öfver 50 drar å 1899 o. 1893 års Sthlm-stads teaterpremie-obligationer. Pris 95 öre. Listor för årets 4 drar, pris 30 öre. Post-anv.! Detta kontor lämnar upplys: r och utbetalar vinsterna. Efterse Edra nummer!

Resande!
Privat bostad i Stockholm, nära spårväg. Prostinnan **Frida Lundström,** Artillerigatan 23, II. Tel. Östern. 17 20.

Pas d'Espagne.
Ny trefigurat spansk dans lättansad smakfull & gracios. Musiken, melodisk komponerad af A. Zarman, tillhandahålles hos Elkan & Schildknecht. **Dansen,** med tillägg af för svenska förhållanden afpassad, fjärde figur »Ronde under Pas Tourne» inöfvas å Lindellska dansinstituten, Davidbagaresgat. N:o 5 & 7. Allm. Tel. 129 92.

"Temperatorn"
är en under alla årstider oumbärlig skafferibuffett i ett väl ordnat hushåll. Pris belönt vid 14 utställningar i in- och utlandet. Rek. af Professor Mörner m. fl. m. fl. Äkta patent endast från A. Bol **Temperator.** Försäljning 18 Brunkebergsvorg kl. 10-3 alla dagar.

Mönster.
Alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska och Tyska modeller, tillhandahållas med elegant snitt. Endast 3 mått nödvändiga: lifvidd, (måttet tages rundt figuren omedelbart under armarne) midjevidd och kjollängd.
Bluslif 40 öre
Lifmönster 40 öre
Kjelmönster utan släp... 50 öre
Hel dräkt 75 öre
Prinsessklädning 75 öre
Reformdräkt 75 öre
Ärmönsster 20 öre
Barndräktmönster, 50 öre
Kragmönster (Pellerin) ... 50 öre
Kappmönster 60 öre
Kjelmönster med släp ... 75 öre
Nationaldräktmönster ... 1 kr.
Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till
Iduns Mönsterafdelning,
Bryggaregat. 17, Stockholm.
— Alla slag af mönster. —

LEDIGA PLATSER
För enkel, huslig, bildad flicka finnen eller till våren förmånlig plats att sköta bättre ungarshem, ensam person. Ytre beaktas Upplysningar jämte foto graf under märke: »22-30», p. r. Malmö.

Goda platser
för Lärarinnor och Hushållsbiträden att genast söka genom Inack. Byrån, Hamng. 2, 3 tr., Norrköping.

Goda platser för Lärarinnor, Sällskapsd., Barn- och Hushållsfröknar att genast söka genom Inack. Byrån, Hamng. 2, 3 tr., Norrköping

En länsköterskeplats
i Hallands län med station i Varberg blir ledig den 1 jan. 1904. Villkor 600 kr. p. år och dagersättning vid icke epidemiska all Ansökningar, åtföljda af intyg om så väl teoretisk som praktisk utbildning som sjuksköterska äfvensom intyg om genomgången kurs å epidemisjukhus mottagas intill den 16 dec af **Stadsläkaren J. S. Almer,** adr. Varberg.

Världinneplats
ledig för yngre respektabel flicka hos bättre ungherre
Svar med fotografi och upplysningar till »Interesse». Iduns exp.

I en prästgård i Öfre Norrland önskas en lärarinna, hälst en som genomgått ett mindre lärarinneseminarium. Närmare upplysningar hos Doktor Westman i Vaxholm. Allm. telefon Vaxholm 81.

För lärarinnor, husföreståndarinnor, hushållsbiträden, barnfröknar finnas platser att genast söka Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B Sthlm. Etab. 1887.

Gouvernant,
kunnig i de vanliga skolämnen samt franska & tyska språken, önskas till nyåret att undervisa tvänne barn, 10 & 8 år. Svar med lönepretentioner, referenser & fotografi till Friherrinnan F. Ramel, Öveds Kloster, Skåne.

Flicka, villig deltaga i inom hus förefallande göromål, får plats mot fritt vivre. Svar med ref. och fotografi med returporto till »M-m», Norrtelje.

Duglig lärarinna för 3 flickor om 10-13 år önskas från nyår
Svar till »J. E.», Fiholm, Eskilstuna.

Examinerad sjuksköterska,
som genomgått kurs vid epidemisjukhus o. som är villig ställa sig i Drott. Sofias Förenings tjänst, sökes för Allmundsryds kommun. Lön 600 kr. pr år. Ansökan åtföljd af läkar-betyg ställes till styrelsen för Allmundsryds sjukvårdsförening, adr. Ryd, före d. 12 dec. d. å. Platsen tillträdes genast.

Lärarinna,
undervisningsvæn. musikalisk och språkkun- nig, önskas för tvänne flickor, 9 och 10 år. Sökande bör tillika för någon tid kunna åtaga sig en värdinnas plikter.
Svar med referenser och lönanspråk till »H. W.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

PLATSSÖKANDE
Ung flicka af god familj, kunnig i musik, sömnad och handarbeten. önskar efter jul komma till bättre familj att sasom familjemedlem hjälpa husmoder i förefallande lättare göromål. På lön göras inga pretentioner
Svar afvakas under adr. »Värmländska» Arvika p. r.

En enkel, anspråkslös flicka önskar komma i familj för att gå frun tillhanda.
Svar till »E. D.», Nyköping p. r.

Sjuksköterska (f. d. Sophiasyster) önskar plats på lasarett, sjukstuga eller privat vård. Adr. »Sjuksköterska», Karlstad p. r.

I familj
önskar sig en bättre, älskvärd, föräldralös flicka att mot fritt vivre gå frun till hands samt deltaga i förekommande göromål.
Svar märkt »Sjuttonår 1 Januari» Göteborgs Handelstidning.

Sjukgymnast och massös önskar till nyåret anställning som assistent vid gymnastikinstitut. Svar till »Gymnast 1903». Malmö p. r., före 15 dec.

Värdinna.
Bildad dam af god familj, ordningsälsk. glädlynt och van att sköta större såväl som mindre hem, söker anställning hos änkeman eller ungherre. Utmärkta betyg och refer. kunna presteras. Svar till »Sonja» under S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. f. v. b

Plats som husföreståndarinna hos aktad ungherre eller änkeman i stad eller på landet sökes till nyåret af bättre, bildad, medelålders flicka. Ar fullt skicklig i all matlagning samt i allt som hör till ett pro- perat hems skötande. Goda betyg.
Svar till »Nyåret 1904», Göteborg p. r.

Hushållsvan, bild. flicka, kun. i matlagning, bak., söm., söker plats. Sparsam. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Lärarinnor, Vård., Sällskapsd., Hushålls- o. barnfröknar ønsk. **kostnadsfritt** genom Inack. Byrån, Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping. Goda sökande anmällda.

En i matlagning, bakning, sömn., handarb m. m. kunnig bildad flicka söker plats. Frisk ordentl. Svar »Idog», Iduns exp. f. v. b.

Demoiselle expérimentée, élevée à Neu- châtel (Suisse), cherche place dans famille ou pension. Enseigne: français, alle- mand, éléments de l'anglais. Bonnes réfé- rences. Adresse: E. Sjöström, Kristianstad, 285 Ö tra Boulevard.

Se hit!
30-årig. enkel och allvarlig flicka, som genomgått 8-kl. elem-skola, önskar plats som lärarinna, skrifbiträde, lekttris el. res sällskap. — Språkkunnig. Vacker handstil. Svar motse tacksamt till »Godt lynne», Jönköping p. r.

18 års flicka af god familj, som m. vackra betyg genomgått 8-kl. läroverk, önskar på nyåret plats i familj att läsa de 4 första kl. med ett par barn. Kan äfven undervisa i de första gr. i musik. Lön önskas, men ses mera på ett godt hem och vänligt be- mötande. Svar till »L-n», Kristianstad p. r.

Snäll och rar bättre flicka önskar i dotters ställe vara till sällskap och hjälp hos äldre am eller familj på gamla dagar. Fotografi sändes pr om- gående. Full belätnhet utlofvas. Till- giftet och vänligt sätt. — Den sökande är nöds kad att själf försörja sig. Svar emotse tacksamt till »Plikttroen J. H.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Plats i familj sökes till nyåret af exami- nerad lärarinna att undervisa hälst ny- börjare i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar till »V 1904», p. r. Viken.

Enkel landtmännadotter önskar på nyåret plats i godt hem, hälst i Stockholm, som hushållsbiträde. Van vid enklare mat- lagning, sömnad, samt skicklig konstväfver- ska. Lön önskvärd, samt medlemskap i familjen. Svar till »Maja 1904», Iduns exp.

Bildad, 23 års flicka söker, till nyåret, plats som hjälp o. sällskap i fam. hälst uppåt landet. Ar kunnig i ett hems skö- tande, dessutom säng, musik o. handarbeten, äfven villig deltaga i skrifgöromål. Svar inom 14 dagar till »Wera», Helsingborg p. r.

Ung kvinnlig gymnast önskar plats i fa- milj. Villig deltaga i de husliga göro- målen. Svar till »Massage», Iduns exp.

En bättre flicka, som genomgått folkskole- lärarinneseminariet, önskar till vårterm. plats i en treflig fam. att läsa med mindre barn. Svar till »1903», Iduns exp.

Sömmerska,
skicklig, söker plats å herrgård eller bruk mot fri bostad och någon dagspenning. Ar- betat å Aug Lundins atelier 7 år och kan lämna muntliga rek. Svar snarast till »Sömmerska 1903», Tidningskont. Observa- toriegatan 8, Stockholm.

Ung bildad flicka med vackra betyg från högre flickskola, studentbetyg i flera ämnen, undervisningsvæn och med utm. rek. önskar plats i Sverige eller utlandet sasom lärarinna, skrifbiträde, sällskap eller dylikt. Svar till »1904», Hedemora p. r.

En ung flicka
af god familj önskar efter nyåret erhålla utbildning vid bruk eller herrgård i väfnad, matlagning och andra husliga göromål.
Svar till »19 år», Norrköping p. r.

Äldre herre eller dam erbjudes inackorde- ring i stilla hem, 1 mil från stad. Svar till »500», Strängnäs.

I godt, angenämt hem vid Karlavägen fin- nes till nyåret god inackordering för bildad dam, hälst med sysselsättning om för- middagarna. Obs.! Ej inackorderingsställe! Svar till »B. O.», Postkont., Linnégatan.

För 15-årig gosse önskas från med af Jan. o. tillsv. godt hem på landet i frisk trakt hälst där ungdom finnes o. tillfälle till nat- turläsläsning möjligen kan beredas. Sökand- en klen, men fr från smittosam sjukdom. Svar till Stephan Janzon, Nyköping.

Inackordering.
För nervösa eller lindrigt sinnessjuka da- mer finnes tillfälle till inackordering i natur- skön trakt c. 1 mil söder om Växjö. Prima referenser kunna lämnas. Närmare genom- »respondens med Fru H. Persson, Stjern- vik pr Tärfvelsås.

Ung flicka önskar inackordering, att lära hushåll och handarbeten, hälst i prost- gård. Svar med prisuppgift under adress »F.», Arvika p. r.

Behöfve, någon moderlig vård för ett barn, kan sådan erhållas i aktningssvärdt hem i frisk och hälsosam trakt i mellersta Sve- rige mot månatlig afgift. Svar till »L. F.», Iduns exp.

Inackordering.
På mindre herrgård belägen vid sjö i Södermanlands vackraste trakt erhålla två unga flickor af god familj inackordering för att lära sig hushåll, väfnad m. m. Svar till »Husmoder», Bettna.

Som biträde åt husmodern i godt och vänligt hem önskar på nyåret eller till våren en ung, frisk och snäll flicka plats mot fritt vivre eller villig betala något. Kunnig i handarbeten samt villig deltaga i alla hushållsgöromål. Svar till »Familje- medlem», Iduns exp. f. v. b.

Lindrigt sinnessjuk erhåller godt hem och god vård i tjänstemannafamilj på landet. Referenser af framstående läkare. Bref besvaras af fröken Märta Stubr, Hotell Witt, Karlmar.

Uti officersfamilj boende nära Stureplan är tillfälle till god inackoring för en å två skolynglingar eller flickor. Inga an- dra inackord. finnas. Ref. erfordras och g fvas. Svar till »Godt hem», Iduns exp.

Vårtermen 1904.
En flicka eller gosse 8 å 10 år erbjudes god inackorde ing. vård och tillsyn i bildadt em. Egna jämnåriga finnas. Läget i bör- jan af söder. Svar till »Hem», Iduns exp.

Pension finden Nordländer auch für den Winter in geschütztem Luftcurort des Harzes. Gemütliches Heim Kräftige nordische Küche Gel genheit zum Skylaufen. Pension 6-7 Mark pro Tag incl. Heizung u. Beleuchtung. Auch finden junge Mädchen liebevolle Aufn. z. Kräftigung d. Gesund- heit, Erlernung des Haushaltes, Musik u. einer in jeder Hinsicht feinere Erziehung, ür diese bei gemüthlichen Familienleben ermässigte Preise. — Frau Pastor Hardt u. Töchter, Braunlage i. H.

Unga flickor, som ö. lära tyska språket, erh. pension i f. t. familj. moderlig om- värdnad. Ref. tysk-svenska konsuln och forna pensionärer. Svar till Fru I. Katzen- stein, Hannover, Karolinenstr. 4.